

Fredagen den 13 januari

kl. 12.00

---

*Om antagningen
till notarietjänst-
göring***§ 1 Om antagningen till notarietjänstgöring**

Justitieministern SVEN ROMANUS erhöll ordet för att besvara *Karin Ahrlands* (fp) den 14 december anmälda fråga, 1977/78:217, och anförde:

Herr talman! Karin Ahrland har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att säkerställa de kvinnliga juristernas möjligheter att konkurrera på samma villkor som de manliga om tillgängliga notarietjänster. Frågan är ställd mot bakgrund av att notarienämnden nyligen har beslutat att utbildning till reservofficer skall tillerkännas ett visst meritvärde när notarietjänst tillsätts.

Låt mig till en början erinra om att det är notarienämnden som tillsätter lediga notarietjänster. Bland ledamöterna i nämnden ingår en företrädare för notariernas fackliga organisation, Jurist- och samhällsvetareförbundet.

Enligt de riktlinjer som nämnden har fastställt för tillsättning av notarietjänster vägs olika meriter samman i ett detaljerat poängsystem. Tyngdpunkten har lagts på sökandens betyg i juris kandidatexamen. Detta betyg ger högst 26,25 poäng. Därutöver kan en sökande få ett påslag om högst två poäng för vissa teoretiska eller praktiska sidomeriter. Sammanlagt kan man alltså komma upp till 28,25 poäng. Vid lika poäng räknar notarienämnden också med vissa marginella meriter.

Bland de teoretiska sidomeriter som får tillgodoräknas inom tvåpoängspåslaget kan nämnas betyg från andra akademiska eller därmed jämförbara studier i praktiskt taget vilka ämnen som helst. Poängpåslag för praktiska meriter ges för arbete som bedöms ha tillräckligt kvalificerat juridiskt innehåll.

Av vad jag nu har sagt framgår att det i första hand är betyget i juris kandidatexamen som är avgörande för vilka som kommer i fråga för notarietjänst.

Det beslut av notarienämnden som Karin Ahrland åsyftar innebär att den som har fullgjort reservofficersutbildning får 0,25 poäng inom tvåpoängspåslaget. Enligt notarienämnden är nämligen vissa teoretiska delar av denna utbildning jämförliga med andra studier som ger motsvarande poängpåslag.

Det är visserligen riktigt att kvinnor inte nu kan erhålla den sidomerit som utbildning till reservofficer utgör. De kan däremot skaffa sig andra sidomeriter inom tvåpoängspåslaget. Vad kvinnorna kan sägas vara utestängda från är alltså en av många möjligheter att erhålla 0,25 poäng i en skala som omfattar 28,25 poäng. De kan både genom teoretiska studier och praktiskt

arbete skaffa sig alternativa meriter på kortare tid än vad det tar att bli reservofficer.

Självfallet delar jag Karin Ahrlands uppfattning att det är angeläget att kvinnor och män konkurrerar på lika villkor också i fråga om notariatjänster. Mot bakgrund av vad jag förut har sagt räknar jag emellertid inte med att notarienämndens beslut kommer att medföra sådana effekter som Karin Ahrland har befarat. Jag finner alltså inte motiv föreligga till någon åtgärd från min sida.

KARIN AHLAND (fp):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

När jag skrev själva frågemeningen väntade jag mig knappast, och önskade inte heller, få ett jakande svar, dels för att det inte finns några ensidigt "kvinnliga" yrken som inte är öppna för män, dels för att jag inte tror att justitieministern heller anser att man skall få poäng på grund av ett sådant yrke. Jag tror att vi är ense om att ingen skall missgynnas på grund av sitt kön, men vi är kanske inte helt ense om att ingen skall gynnas av sitt kön. I den här frågan är vi tydligen inte ense.

Justitieministern sade att kvinnor genom både teoretiska studier och praktiskt arbete kan skaffa sig alternativa meriter.

Nu är det ju så att kvinnor inte kan få reservofficersutbildning. Jag menar att männen inte skall gynnas särskilt därför att de kan skaffa sig sådan utbildning, som dessutom är gratis och ger ett för människor i den aktuella åldern ganska gott ekonomiskt utbyte. En reservofficer får fri kost och logi, fria kläder och skattefria dagpengar samt utryckningspremier under den tid då han genomgår denna utbildning. Jag har räknat ut att detta blir 30 000–35 000 kr. skattefritt för ett halvår när en flicka, som måste leva på lån, under samma tid skall ta 2 poäng i en teoretisk utbildning

Det viktigaste är enligt min uppfattning i alla fall att den beslutade beräkningen inte är könsneutral. Därmed strider den inte mot ordalydelsen i men mot grunderna för kungörelsen om förbud mot köns- eller åldersdiskriminering vid tillsättning av tjänst.

Både i detta fall och i ett annat ärende som jag tagit upp i en fråga till försvarsministern denna vecka tycks det vara försvarets rekryteringsproblem som ligger bakom de beslut det gäller. Men dessa problem tycker jag att man skall lösa på en annan väg – inte genom att man ger sig in på könsdiskriminering. Jag är inte fientlig mot försvaret – tvärtom faktiskt – men jag tycker inte att en sådan här ordning försvarar försvaret.

En jurist vet nog bättre än de flesta att det knappast existerar någon absolut rättvisa. Juridik är som bekant ingen exakt vetenskap – men den skall i alla fall innebära en strävan till objektivitet och lika behandling av alla. Då skall man inte luckra upp de normer som notarienämnden tidigare antagit om meritvärde för praktiskt arbete med juridisk anknytning genom att dessutom plocka dit ett enda arbete utan minsta juridisk anknytning och välja ett sådant som kvinnor inte får utöva.

Jag förstår att det kanske inte är så många som drabbas, men det är fel att

någon drabbas. Även om justitieministern inte vill göra någon ändring i detta fall, hoppas jag att notariennämnden kommer ihåg frågan vid nästa översyn.

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

Om ett nytt rättscentrum i Sollentuna, m. m.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 2 Om ett nytt rättscentrum i Sollentuna, m. m.

Justitieministern SVEN ROMANUS erhöll ordet för att besvara *Sture Palms*(s) den 2 december anmälda interpellation, 1977/78:90, till arbetsmarknadsministern, och anförde:

Herr talman! Sture Palm har frågat arbetsmarknadsministern dels om han är beredd att ge kammaren besked om när byggandet av ett nytt rättscentrum i Sollentuna kan påbörjas, dels om han är beredd att orientera om hur övriga planerade byggen av samma slag – som i flera år placerats mycket högt på rikspolisstyrelsens prioriteringslista för denna region – kommer till utförande.

Interpellationen har överlämnats till mig för besvarande.

Som framgår av bilaga 5 till årets budgetproposition beräknar jag en medelsförbrukning av 15 milj. kr. under budgetåret 1978/79 för ny förvaltningsbyggnad i Sollentuna. Den skall bl. a. inrymma lokaler för polisen. Jag uttalar i sammanhanget, att jag senare kommer att föreslå regeringen att byggnadsarbetena påbörjas hösten 1978.

När det gäller övriga byggnader för polisen inom Stockholmsregionen kan jag lämna följande upplysningar.

Regeringen uppdrog den 22 december 1977 åt byggnadsstyrelsen att projektera en förvaltningsbyggnad i Norrtälje för bl. a. polisen.

Regeringen beslöt samma dag också att köpa kvarteret Solen i Södertälje. Byggnaderna i kvarteret rymmer lokaler för bl. a. polisen.

Byggnadsstyrelsen har till regeringen överlämnat förslag till byggnadsprogram för en förvaltningsbyggnad i Lidingö. Denna skall rymma lokaler för polis-, exekutions- och åklagarväsendet samt för den lokala skattemyndigheten. Regeringen avvaktar här tomtfrågans lösning.

F. n. uppförs i kvarteret Pennfåktaren i Stockholms kommun en byggnad som bl. a. skall innehålla lokaler för första vaktområdet i Stockholm och för tunnelbanepolisen. Byggnaden beräknas bli klar under första halvåret i år.

Förslag föreligger vidare från byggnadsstyrelsen om en förvaltningsbyggnad i Huddinge med lokaler för bl. a. polisen.

Allmänt kan sägas att under senare år nya lokaler i stor omfattning har ställts till förfogande för polisen både i Stockholmsregionen och ute i landet. Tillkomsten av dessa lokaler har under senare år till stor del kopplats till behovet av sysselsättning på byggarbetsmarknaden.

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om ett nytt rätts-
centrum i Sollentuna, m. m.*

STURE PALM (s):

Herr talman! Jag vill rikta ett tack till justitieministern för det positiva svaret.

Att jag ställde frågan till arbetsmarknadsministern berodde på att behandlingen av dessa frågor hittills har haft en stark arbetsmarknadspolitisk betoning. Oavsett vem av regeringens ledamöter som nu ger ett svar i denna fråga vill jag försäkra att otåligheten och förväntningarna om att nybyggnad av ett rättscentrum i Sollentuna skulle komma i gång verkligen har varit mycket berättigade. Jag är tämligen övertygad om att justitieministern fått tillräcklig information om detta.

Det enda som det i dag finns anledning att beklaga är att byggandet av detta rättscentrum – som enligt planerna också skall inrymma annan statlig verksamhet – har försenats genom den borgerliga regeringens ryckiga ekonomiska politik.

Den socialdemokratiska regeringen hade tagit upp detta projekt i sin budgetproposition 1976. Allt tycktes då vara klappat och klart för att grävskoporna skulle sättas i gång, till dess att den borgerliga regeringen tryckte på stoppknappen i fjol.

Men nu är saken klar. Den riksbekanta skandalomsusade polisstationen i Sollentuna skall ersättas med en ny byggnad. Jag kan försäkra justitieministern om att vi är många som är tacksamma för att vi nu slipper fortsätta interpellandet, motionerandet och uppvaktandet i den här frågan. Vi tar nämligen för givet att projektet nu skall kunna förverkligas enligt planerna.

Än en gång – tack för svaret.

IVAR NORDBERG (s):

Herr talman! Jag hade hoppats att beskedet beträffande den andra delfrågan som Sture Palm har riktat till arbetsmarknadsministern och som nu besvarats av justitieministern skulle ha varit något klarare, i varje fall när det gäller det polishus som jag kommer att ägna intresse åt, nämligen Huddinge polishus.

Av svaret framgår enbart att byggnadsstyrelsen har lämnat in förslag om att få påbörja projekteringen av Huddinge polishus. Däremot har tyvärr varken byggnadsstyrelsen eller vi här nu fått något besked, om byggnadsstyrelsen kommer att erhålla pengar för att påbörja projekteringsarbetet.

Jag vill rent allmänt peka på de problem som finns inom denna region när det gäller rekrytering av poliser och annan polispersonal. Det torde inte vara obekant för justitieministern att det inte bara är svårt att rekrytera poliser till de olika polisdistrikten i regionen utan också förenat med stora svårigheter att behålla den personal som man har lyckats rekrytera. Därför är det angeläget att man på olika sätt medverkar till att skapa förhållanden som gör det lättare att rekrytera personal och lättare att behålla denna personal.

Dessa insatser måste göras av flera parter. Det ligger ett ansvar på kommunerna att göra vad man kan för de olika polisdistrikten, men det ligger också ett stort ansvar på de statliga myndigheterna i detta avseende. Och

lokalfrågorna spelar onekligen en avgörande roll när det gäller att skapa en värdig arbetsmiljö för personalen.

Därför är det tillfredsställande att beskedet är så positivt när det gäller Sollentuna polishus. Det är nämligen vedervärdiga arbetsförhållanden som personalen där under lång tid har tvingats arbeta under.

Men jag hade också hoppats på ett positivare och klarare besked när det gäller Huddinge polishus. I dagsläget är det nämligen inte mindre än 60 vakanser inom detta polisdistrikt. Det beror naturligtvis på de allmänna svårigheterna att rekrytera polispersonal i regionen men också på den osäkerhet som råder beträffande Huddinge polishus. Det är naturligt att personalen vill ha klara besked om var polishuset kommer att byggas och när det kommer att kunna uppföras, detta med utgångspunkt i att personalen dels vill välja sin bosättning med hänsyn tagen till var arbetsplatsen blir belägen, dels för sina barn önskar få en skolgång som icke skall behöva bli avbruten, beroende på behövliga flyttningar för personalens vidkommande.

Det hade varit önskvärt om byggandet av polishuset redan hade kunnat vara i gång – och jag höll på att säga också färdigt – eftersom det är över fem år sedan de stora problemen aktualiserades i samband med att man tvingades att flytta ut från tingshuset i Huddinge till provisoriska lokaler nere i Fittjaområdet. Flyttningen har även inneburit att man nu har måst splittra verksamheten till flera lokaler, vilket ytterligare försvårar arbetet för polisen och minskar effektiviteten inom Huddinge polisdistrikt – ett polisdistrikt som ju skall betjäna två mycket expanderande kommuner i förortsområdet och följaktligen också är ett expanderande polisdistrikt i sig. Det är alltså planeringen av en effektiv verksamhet från polisens sida nödvändigt att lokalfrågorna kan ordnas på ett bra sätt och så snabbt som möjligt.

Jag vill också hävda att det från sysselsättningssynpunkt är nödvändigt att man i den här regionen har ögonen öppna för vad som är på gång inom byggnadssektorn. Jag vill peka på ett par siffror.

I november 1976 fanns det i regionen 13 700 tillgängliga byggnadsarbetare inom yrkena trä, betong och murare, men i november 1977 fanns det bara 12 400 sådana yrkesarbetare. På ett år hade denna kategori således minskat med inte mindre än 1 300 personer. Detta är en mycket allvarlig utveckling, eftersom sysselsättningen nu ligger på en mycket låg nivå i denna region. Det finns alltså starka behov av en byggarbetarkår som kan möta den automatiskt ökande efterfrågan på byggnadsarbetare som vi hoppas successivt skall komma. Därför är det angeläget att i ett tidigt skede vidta åtgärder som kan medverka till att bromsa den pågående utvecklingen men också i syfte att förhindra en ökad arbetslöshet.

ÅKE WICTORSSON (s):

Herr talman! Det är självfallet värdefullt och positivt att vi har fått besked om Sollentuna polishus. Det är också bra att projekteringen av polishuset i Norrtälje har kommit i gång.

Men Norrtälje polisdistrikt har speciella bekymmer genom den stora utspridningen lokalmässigt och när det gäller personalrekryteringen. Det är

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om ett nytt rätts-
centrum i Sollentuna, m. m.*

ett relativt stort polisdistrikt, som kräver omfattande insatser för ordningshållningen, inte minst sommartid. Därför är det angeläget att detta polishus kan förverkligas. Den fråga som jag i detta sammanhang vill rikta till justitieministern är: När kommer man att anvisa pengar för att bygga Norrtälje polishus?

I interpellationssvaret finns en mening som lyder: "Tillkomsten av dessa lokaler har under senare år till stor del kopplats till behovet av sysselsättning på byggarbetsmarknaden." I dagsläget är situationen den på byggarbetsmarknaden i Norrtälje, att vi har 105 arbetslösa byggnadsarbetare. Under det närmaste halvåret kommer uppemot 400 byggnadsarbetare att friställas i Forsmark, varav ett 40-tal hör hemma i Norrtälje kommun. Det är alltså en mycket allvarlig utveckling av byggarbetsmarknaden i hela Roslagsregionen, och den skärps av att man inte får besked när det gäller kärnkraftverket i Forsmark, där permitteringarna redan har börjat.

Det finns alltså av dessa skäl stor anledning att få fram nya byggprojekt, och det är därför jag vill fråga justitieministern: Hur skall man tolka justitieministerns svar på den här punkten? Innebär svaret att det finns förutsättningar att snabbare få fram pengar för att bygga Norrtälje polishus?

GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Det är ett bra besked som justitieministern nu har lämnat – att polishuset i Sollentuna kommer till stånd. Jag tror att alla berörda är glada för det beskedet. Även vi som här i riksdagen har fäst uppmärksamheten på den här frågan är tacksamma. Jag tror också att vi alla utgår från att det nu inte blir fråga om några mer förseningar. Mot bakgrund av den rapport som yrkesinspektionen har lämnat från besök i polishuset är det förvånansvärt att man över huvud taget kan fortsätta arbetet där.

Frågan om det här polishuset har en lång historia. Sture Palm redogjorde för en del av denna historia, och jag kanske borde komplettera den något.

Det framgår av ett reportage i Polistidningen att man redan för 40 år sedan började diskutera behovet av ett nytt polishus i Sollentuna. Om vi går till modern tid, så finner vi att för budgetåret 1974/75 hade Sollentuna polishus kommit högst på rikspolisstyrelsens lista över angelägna byggen. Men när regeringen lade fram sin budget, gick man förbi Sollentuna med fem sex andra polishus, trots att rikspolisstyrelsen alltså hade satt det i första rummet. Vi var några som då väckte en motion, som också Sture Palm åberopar i sin interpellation, och krävde att det här polishuset skulle byggas snabbt. Motionen avslogs, och tyvärr kunde vi inte den gången räkna med stöd från Sture Palm, vilket vi hade behövt.

Så gick det en tid, och sedan tog den socialdemokratiska regeringen, som Sture Palm nämnde, sitt förnuft till fånga och förde upp det här projektet i den följande budgeten. Därefter blev det en försening genom det mindre förnuftiga beslutet av den nuvarande regeringen.

I sammandrag är alltså historien den, att den nuvarande regeringen har försenat det här bygget med drygt ett år, medan den förra regeringen försenade det med betydligt längre tid. Båda sakerna var olyckliga, och det är

bra att vi nu tycks få detta polishus till stånd. Jag vill dels tacka justitieministern för beskedet, dels tacka Sture Palm för den verksamhet som han *efter regeringsskiftet* har lagt i frågan.

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om ett nytt rätts-
centrum i Sollen-
tuna, m. m.*

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! I anledning av Ivar Nordbergs uttalande vill jag gärna erkänna att man har stora svårigheter i Huddinge när det gäller polishuset. Det var bl. a. av den anledningen som man under föregående år fick både personaltillskott och en omorganisation i polisdistriktet. Men jag kan inte lämna något ytterligare besked utöver vad som framgår av interpellationssvaret, att det föreligger en framställning från byggnadsstyrelsen om att uppföra en förvaltningsbyggnad i Huddinge med lokaler för bl. a. polisen. Jag kan inte lämna någon uppgift på när denna byggnad kan komma till stånd. Det är inte så att Huddinge står allra främst på listan. Det finns flera polisdistrikt inom regionen som står före på prioriteringslistan, och det finns de som har sämre lokalförhållanden, även om jag vitsordar att det föreligger svårigheter för polisen i Huddinge.

Beträffande herr Wictorssons uttalande om Norrtälje är det inte heller i det fallet möjligt att lämna något bestämt besked. Det är i och för sig angeläget att ett polishus där kommer till stånd. Det står också på en ganska framträdande plats i prioriteringslistan, men hur arbetsmarknadsfrågor och andra frågor inverkar får man avgöra i samband med bedömningen av andra projekt som kan förekomma där.

I övrigt skall jag sluta med att säga att det givetvis är ett önskemål från min sida att alla de polishus kommer till som är motiverade. Det finns en lång prioriteringslista, och det är från justitiedepartementets synpunkt angeläget att behoven tillgodoses så snart som möjligt.

IVAR NORDBERG (s):

Herr talman! Jag beklagar att justitieministerns besked inte kunde bli mera positivt än vad som framgår av interpellationssvaret. Jag uppfattar det snarare som t. o. m. mera negativt än vad interpellationssvaret andas.

Justitieministern säger att det finns flera polishus som står före Huddinge polishus på prioriteringslistan. Det föranleder mig att fråga justitieministern: Vilka polishus är det som nu står före Huddinge polishus på den lista som justitieministern arbetar efter? Jag beklagar att det är på det sättet, därför att justitieministern har ju ändå i repliken deklarerat att han är införstådd med de svårigheter som Huddinge polisdistrikt arbetar under.

Även om Huddinge polisdistrikt på grund av den höga arbetsbelastningen inom distriktet har tilldelats en del ytterligare tjänster har det, bl. a. beroende på de osäkra lokalförhållandena, varit svårt att besätta dessa tjänster. Jag sade i min första replik att man inom Huddinge polisdistrikt fortfarande har ca 60 vakanser.

Jag vill också rikta justitieministerns uppmärksamhet på att om det visar sig nödvändigt att komma i gång med polishusbygget, sett ur sysselsättnings-synpunkt, är det angeläget att man kan göra detta med mycket kort varsel.

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om ett nytt rätts-
centrum i Sollentuna, m. m.*

Vad är det då som måste ha föregått igångsättningen? Jo, självklart projekteringen av ett sådant polishus. Därför vill jag vädja till justitieministern och hoppas på ett positivt besked på den punkten, att byggnadsstyrelsen kan få klartecken för projekteringen av Huddinge polishus. Tidpunkten när man sätter i gång att bygga må i och för sig vara en fråga som man vid en senare tidpunkt kan diskutera. Jag skall inte avkräva justitieministern ett bestämt besked på den senare punkten men jag hoppas i varje fall att byggnadsstyrelsen får pengar till projektet, så att vi – därest sysselsättningen så kräver – snabbt kan komma i gång med byggandet av detta polishus. Jag vill också avslutningsvis be justitieministern om ett uttalande att detta polishus – när det kommer – kommer att byggas i Huddinge centrum. Där har kommunen klarat av markinlösen och planfrågor som rör uppförandet av polishuset. – Genom ett sådant uttalande kan personalen få klarhet i att polishuset – när det byggs – skall byggas i Huddinge centrum. Det är värdefullt för dem när det gäller val av bosättning och när det gäller planeringen för de egna barnens skolgång att få denna fråga klarlagd.

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Jag kan nämna något om den ungefärliga ordning i vilken de olika nya byggnaderna projekterats och prioriterats. Den är inte så definitiv att man absolut kan gå efter den, men man får en uppfattning om hur många aktuella behov det finns på det här området.

Redan tidigare finns ett polishus i Sollentuna projekterat, som förhoppningsvis kommer att uppföras. Sedan finns Ludvika, Avesta, Ljungby, Enköping, Norrtälje, Kalix, Boden, Mjölby, Lindsberg, Nässjö, Arvidsjaur, Karlskoga, Göteborg, Mölndal, Lidingö, Uddevalla, Sandviken och Huddinge. Huddinge kommer alltså i och för sig långt ner på listan, men det är ingenting som hindrar att det kan bli omprioriteringar – men det skall föräledas av något tillkommande skäl. Av den anledningen är det omöjligt att för dagen säga något bestämt om när Huddinge polishus kan komma att uppföras – det blir beroende på andra projekt i sammanhanget.

På fråga om man skall starta med projektering för att ha det hela klart kan jag svara följande: Huddinge står relativt långt ned på prioriteringslistan. Vi har alltså inom denna lista projekteringar klara eller pågående i ganska stor utsträckning, och man kan inte ha för många objekt under projektering. Har man det blir projekteringsarbetena för gamla och måste göras om. Man måste – när projekteringsarbetet sker – ha en något så när klar uppfattning om att själva bygget kan komma till stånd inom en nära framtid.

IVAR NORDBERG (s):

Herr talman! Jag vill starkt understryka något som justitieministern själv sade: Det blir nog nödvändigt med omprioriteringar i den lista över angelägna polishusbyggen som justitieministern läste upp. Jag kan inte förstå annat än att prioriteringslistan för den här regionen också avviker från den prioritering som polismyndigheterna i denna region själva gör. I den behovsinvente-

ringen ligger såvitt jag kan förstå Huddinge polishus före Lidingö polishus.

Jag vill ännu en gång vädja till justitieministern att i samråd med arbetsmarknadsministern medverka till att projekteringsarbetet för Huddinge polishus kommer i gång så snabbt som möjligt – av det skälet att det med all sannolikhet kommer att bli besvärligare och besvärligare på byggarbetsmarknaden, vilket gör det angeläget att snabbt kunna sätta i gång vissa statliga byggen. Huddinge polishus är ett angeläget sådant projekt. Det är trots allt bara ett fåtal polishusbyggen som är aktuella inom den här regionen.

Jag menar att man måste ta hänsyn också till den här regionens problem; vi löser inte sysselsättningsproblemen för byggnadsarbetarna i vår region genom att sätta i gång polishusbyggen i andra delar av landet. Det kan självfallet finnas sysselsättningspolitiska skäl att sätta i gång sådan verksamhet i andra delar av landet, men även vår region har i dagsläget sysselsättningsbekymmer. Därför är det angeläget att försöka begränsa de problem som redan föreligger och är på väg att förvärras.

Jag fick inget svar på min sista fråga till justitieministern, om justitieministern är beredd att ge ett sådant besked, att de människor som i dag är anställda inom Huddinge polisdistrikt och de som vi förhoppningsvis kan rekrytera till Huddinge polisdistrikt får klart för sig att Huddinge polishus, den dag det kan uppföras, kommer att förläggas till Huddinge centrum, vars planfrågor nu är färdigbehandlade. Representanter för byggnadsstyrelsen, länspolischefen, representanter för polisdistriktet och personalrepresentanter inom Huddinge polisdistrikt har nämligen ända sedan 1972 diskuterat och planerat uppförandet av Huddinge polishus på en bestämd tomt i Huddinge centrum. Det vore värdefullt att få ett besked på den punkten från justitieministern.

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Jag beklagar att jag inte kan lämna något besked på den sista frågan heller. Det är i dagsläget inte möjligt att göra någon sådan utfästelse. Det måste först projekteras.

IVAR NORDBERG (s):

Herr talman! Det uteblivna beskedet är allvarligt med hänsyn till att denna oklarhet minskar möjligheterna att rekrytera personal till Huddinge polisdistrikt men också med hänsyn till de insatser Huddinge kommun har gjort när det gäller Huddinge polishus. Huddinge kommun har förhandsprioriterat planeringen för uppförande av Huddinge polishus. Man har löst in mark på ett bestämt område i Huddinge centrum och man har lagt ner pengar på stadsplanearbeten för Huddinge polishus.

Jag beklagar att justitieministern inte heller lämnade något besked vid uppvaktningen från de kommunala representanterna för Huddinge kommun i december månad – en uppvaktnings som kommunen försökt få till stånd från maj månad 1977 till december månad 1977.

*Om åtgärder för
att säkerställa
fortsatt malttill-
verkning i Söder-
hamn*

Jag tycker det är beklagligt att justitieministern inte kunnat ge ett klart besked i denna – för så många – angelägna fråga.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om åtgärder för att säkerställa fortsatt malttillverkning i Söderhamn

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Olle Östrands* (s) den 12 december anmälda fråga, 1977/78:212, och anförde:

Herr talman! Olle Östrand har frågat mig om jag har för avsikt att vidtaga åtgärder som syftar till att säkerställa fortsatt malttillverkning i Söderhamn.

Styrelsen för Pripps beslöt hösten 1977 att uppföra ett nytt mälteri i Bromma. Som frågeställaren framhåller befarar man att detta skall medföra allvarliga konsekvenser för mälteriet i Söderhamn. Chefen för budgetdepartementet har nyligen här i riksdagen redovisat sin syn på Pripps investeringsplaner.

Jag har tillkallat en särskild utredningsman med uppdrag att utreda frågan om utvecklingen inom bryggeribranschen. Jag räknar med att de överväganden om branschens utveckling och strukturella förändringar som denne kommer att göra också kommer att innefatta frågan om den framtida maltproduktionen i landet.

Enligt utredningsdirektiven skall utredningsarbetet bedrivas med stor skyndsamhet. Arbetet inriktas på att det i huvudsak skall vara slutfört till sommaren 1978.

Innan utredningsresultatet föreligger är det knappast möjligt att ta ställning till frågan om den fortsatta malttillverkningen i landet på längre sikt. På kortare sikt torde inga allvarigare svårigheter behöva befaras för mälteriet i Söderhamn.

OLLE ÖSTRAND (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret, som var mycket intetsägande – jag återkommer till det.

Först vill jag konstatera att det sorgliga nu har inträffat att Pripps har fattat ett definitivt beslut om att bygga sitt mälteri i Bromma. Jag hade faktiskt trott att de uttalanden som industriministern tidigare har gjort skulle ha avhållit Pripps från att fatta detta beslut, åtminstone tills branschutredningen om bryggerinäringen blivit klar. I sina kommentarer till denna säger ju också industriministern: "Branschen står utan tvekan i den nuvarande situationen inför viktiga investeringsbeslut och andra avgöranden. Jag förutsätter att man inom branschen om möjligt skjuter på viktigare ställningstaganden i avvaktan på den genomlysning av branschens problem som nu skall göras."

Nu visar det sig att dessa uttalanden inte har varit allvarligt menade utan

endast ett taktiskt spel. Budgetministern deklarerade ju klart i onsdags att hela regeringen står bakom hans uppfattning att man inte tänker avstyra denna investering, som är vansinnig ur både samhällsekonomisk och – det vill jag påstå – företagsekonomisk synpunkt.

Det unika bland aktieägare har nu inträffat att regeringen känner sig förhindrad att påverka handlandet i de företag där staten har aktiemajoritet. Poängen med att ha aktiemajoritet är ju just att man därmed vill styra företagets handlande – inte i detaljfrågor men väl i större beslut. Även med nuvarande miljardrullning måste väl en investering i storleksordningen 50 milj. kr. anses vara ett viktigt beslut, när man samtidigt riskerar en kapitalförstörelse på ca 25 milj. kr. genom ett nedläggningshotat mälteri i Söderhamn där ca 35 människor riskerar sina anställningar.

Företagens sociala ansvar gäller tydligen inte där staten själv har det dominerande inflytandet. Riskerna är nu att det statsdominerade Pripps medverkar till en omlokalisering från det allmänna stödområdet till Stockholm. Detta gör man i ett läge då Gävleborgs län är ett av de mest krisdrabbade i hela landet och där Hofors och Söderhamn har råkat värst ut. Bara i Söderhamn har 600 arbetstillfällen försvunnit under de senaste två åren.

Industriministern hänvisar i sitt svar till branschutredningen. Det är ju ingen tröst för de anställda i Söderhamn mot bakgrund av vad som har skett i denna fråga. Det är sedan denna branschutredning tillsatts som Pripps har fattat sitt beslut att bygga mälteriet i Bromma, vilket medför en överproduktion av malt i vårt land. Det är detta som är problemet: Det finns inte avsättning i landet för all malt, och de anställda riskerar sina anställningar.

Men regeringen kan naturligtvis inte komma ifrån sitt ansvar. Därför vill jag avslutningsvis fråga Nils Åsling: Är regeringen beredd att ta över det fulla ägaransvaret för Nord-Malts fortsatta verksamhet, ett erbjudande som ni redan har fått? Och när blir direktiven till branschutredningen klara och offentliggjorda?

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! När Olle Östrand karakteriserar mitt svar som intetsägande har han glömt att det ges mot bakgrunden av att en branschutredning har tillsatts. Innan dess arbete föreligger är det omöjligt att värdera situationen på detta område. Vi har valt att be utredningen forcera sitt arbete, och direktiven är nu klara.

Mina uttalanden om nödvändigheten från branschens synpunkt att ta ett samlat grepp och att den tillsatta branschutredningens arbete inte bör föregripas är självfallet allvarligt menade och gäller alltjämt. Att styrelsen för Pripps har valt att gå sin egen väg – man har inte verkställt beslutet ännu – måste den naturligtvis själv ta ansvar för. Varje styrelse, det må vara för ett halvstatligt eller för ett enskilt företag, måste givetvis ta ställning utifrån föreliggande regler och bestämmelser. Vad man möjligen kan säga i sammanhanget är att de företag som föregriper en branschutredning tar på sig

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om åtgärder för
att säkerställa
fortsatt malttill-
verkning i Söder-
hamn*

*Om åtgärder för
att säkerställa
fortsatt malttill-
verkning i Söder-
hamn*

ett tungt ansvar. Jag är därför fortfarande förhoppningsfull när det gäller att med branschutredningens hjälp få till stånd en samlande lösning som inte äventyrar Nord-Malts fortbestånd.

OLLE ÖSTRAND (s):

Herr talman! Det här kompletterande svaret ger naturligtvis inte heller personalen någon tröst i fråga om dess fortsatta anställning. Vad jag ville ha reda på var om staten är beredd att ta det fulla ägaransvaret eller inte. Jag kan inte tolka industriministerns svar på annat sätt än att staten inte är beredd att ta det fulla ägaransvaret.

Jag vill påminna industriministern om att tillkomsten av mälteriet i Söderhamn uteslutande berodde på att regering och riksdag år 1965 fattade beslut om att införa mellanölet, något som medförde en stigande maltförbrukning. Huvudorsaken till att mälteriet nu är nedläggningshotat är att riksdagen beslutat att förbjuda mellanölet och att Pripps, sedan staten fick aktiemajoriteten, köpt upp bryggerier som tidigare var kunder hos Nord-Malt. Pripps har under denna tid ökat sin marknadsandel från ca 50 till 72 %.

Statsmakterna har vidtagit åtgärder som företaget inte kunnat råda över. Då måste det också vara statens självklara plikt att garantera dessa människor fortsatt sysselsättning.

Jag väntar fortfarande på ett svar på frågan: Är staten beredd att gå in och garantera de människor som arbetar på mälteriet i Söderhamn fortsatt sysselsättning på mälteriet eller inom någon ersättningsindustri?

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! När Olle Östrand försöker provocera mig att ta ställning till frågan om Nord-Malts framtida ägarstruktur, är det en ganska meningslös ansträngning. Vi har ändå tillsatt en utredning som arbetar skyndsamt, och den utredningen kommer också att ta upp frågan om Nord-Malts framtid. Innan den utredningen föreligger finns det ingen anledning att ta upp frågan om ändrade ägarförhållanden. För de anställda vid Nord-Malt bör det ändå vara tillfredsställande att regeringen tillsätter en utredning som skyndsamt arbetar med att se över branschens situation. Målsättningen är självfallet att så långt möjligt rädda sysselsättningen vid de befintliga företagen. Nord-Malt är självfallet en mycket viktig del av den företagsstruktur vi har på detta område.

OLLE ÖSTRAND (s):

Herr talman! Industriministern hänvisar fortfarande till denna utredning. Men det är ju de facto så att innan utredningen blir klar hinner Pripps börja bygga sitt mälteri i Bromma. Problemet är att vi då får två mälterier och en kraftig överproduktion i landet.

För att återgå till denna utredning, som alltså skall bedrivas skyndsamt, tillkännagavs den 2 december 1977 i ett pressmeddelande att den här branschutredningen hade tillsatts. Det har alltså nu gått en och en halv

månad utan att direktiven har blivit utskrivna. Nu säger visserligen industriministern att direktiven är klara, men då vill jag ställa en fråga till industriministern. Kommer det uttalande som industriministern nu har gjort att finnas med i direktiven, nämligen att industriministern förutsätter att branschen skjuter på viktiga ställningstaganden i avvaktan på den genomlysning av branschens problem som nu skall göras?

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

Om Kockums varv

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om Kockums varv

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara dels *Jörn Svenssons* (vpk) den 2 december anmälda interpellation, 1977/78:92, dels *Olle Aulins* (m) den 9 december anmälda fråga, 1977/78:208, och anförde:

Herr talman! Jörn Svensson har frågat mig om staten är inställd på att ta ansvar för Kockumsvarvets framtid eller ämnar låta varvet gå till nedläggning, om hur stor en statlig satsning kan väntas bli, om regeringen är beredd att på nytt överväga gasprojektet för att rädda sysselsättningen, om vilka kontakter regeringen har med naturgasproducenter i världen, om vad som gjorts för att utveckla andra alternativ för den framtida produktionen vid Kockums varv och om vilka kontakter regeringen ämnar ta med länder som är intresserade av att bygga ut sina flottor.

Olle Aulin har frågat mig om jag är beredd att i riksdagen redovisa bakgrunden till ställningstagandet till Kockums gasprojekt och vilka kreditgarantier Kockums kan påräkna för produktion av LNG-fartyg.

Jag besvarar interpellationen och frågan i ett sammanhang.

Regeringen beslöt den 22 december 1977 att lämna ökade eller nya kreditgarantier till Kockums Varv AB för produktion av två LNG-fartyg i egen regi. Därutöver lämnades vissa amorteringsanstånd.

Kockums accepterade i samband med regeringsbeslutet att förbehållslöst låta varvet omfattas av det analysarbete om de svenska varven som pågår. Detta arbete syftar till att – mot bakgrund av den pressade marknadssituation som möter de svenska varven under de kommande åren – lämna förslag till de åtgärder som måste vidtas för att minska kapaciteten inom svensk varvsindustri. Även möjligheterna att ersätta fartygsproduktionen med annan produktion utreds.

Innan analysarbetet slutförts kan jag av naturliga skäl inte precisera vilka ställningstaganden regeringen kommer att ta beträffande Kockums varv.

De ansträngningar som de svenska varven gör för att sälja fartyg utomlands understöds aktivt av regeringen. Kontakter på regeringsnivå har tagits med flera länder i Afrika, Asien och Sydamerika.

Frågan om Kockums akuta problem och frågan om att införa naturgas i Sverige bör hållas isär. Naturgasfrågan är långsiktig och måste ses både i sitt industripolitiska och i sitt energipolitiska sammanhang.

Vi måste således veta vilka effekter en naturgasintroduktion får på energisystemet i stort. Viktiga frågor om bl. a. ekonomi och säkerhet avses bli klarlagda inom kort. I första hand måste energikommissionens material avvaktas. Vidare kommer det halvstatliga företaget Swedegas AB att analysera frågan om olika modeller för en naturgasintroduktion under medverkan av Kockums och andra företag. Det gäller bl. a. att se hur rörimporterad och fartygsimporterad gas kan kombineras i ett eventuellt svenskt system.

Givetvis måste industripolitiska och samhällsekonomiska effekter av en naturgasintroduktion beaktas. Regeringen har gett statens industriverk i uppdrag att under våren göra en sådan analys. Jag vill dock understryka att ett eventuellt positivt beslut om naturgasen inte löser de aktuella problemen inom varvsindustrin eller andra krisdrabbade branscher.

Regeringen strävar efter att hålla nära kontakt med potentiella leverantörer av naturgas. Under år 1977 besökte statsrådet Johansson Algeriet, Nigeria och Sovjetunionen, och vid dessa besök diskuterades bl. a. möjligheterna för gasleveranser till Sverige. Sådana leveranser kan sannolikt inte börja förrän tidigast omkring mitten av 1980-talet. Vi har självfallet också kontakter med de danska och norska regeringarna om möjligheterna att få tillgång till Nordsjögas. Vidare pågår förprojektering av ett naturgasnät i Danmark under svensk medverkan. Mer betydande kvantiteter från Nordsjön kommer att kunna bli tillgängliga endast om det görs nya gasfynd.

JÖRN SVENSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar industriministern för interpellationssvaret.

Avsikten med den här interpellationsdebatten är naturligtvis att så långt möjligt få fram ett klart besked som Kockumsarbetarna kan hålla sig till, så att de vet vad de har för framtid att vänta – om denna framtid bara består av ett uppskjutande av ett obönhörligt slut eller om det anrika och välutrustade Kockums varv i regeringens planer för varvsindustrin avses finnas kvar bland de svenska varven.

Det är väl tyvärr att notera – frånsett det besked som lämnades före jul om stöd åt Kockums – att situationen inte blivit särskilt mycket klarare. Jag noterar också att den sista av de frågor jag ställde i interpellationen – den om vilka kontakter regeringen ämnar ta med länder som eventuellt är intresserade av att bygga ut sina flottor, som anser sig ha underskott på handelstonnage – är refererad men helt obesvarad. Jag återkommer strax till den.

Många turer har gjorts kring frågan om Kockums varv, och oklarheten har på alla håll varit mycket påfallande. Det är inte bara den borgerliga regeringen som fortfarande har en oklar attityd i denna fråga. Tyvärr måste man också konstatera att inte heller attityden hos den politiska ledningen inom socialdemokratin, vare sig lokalt eller nationellt, är särdeles klar. Man är väldigt angelägen om att synas i de aktioner, demonstrationer och viljeyttringar som Kockumsarbetarna och f. ö. alla som tillhör arbetarrörelsens folk i Malmö genomför, men man är mycket tveksam när det gäller att ställa konkreta krav. Detta beror bl. a. på att det finns en motsägelse i den

socialdemokratiska attityden: socialdemokraterna måste ställa upp på arbetaropinionens sida när det gäller att försvara Kockums, men eftersom de samtidigt är entusiastiska kärnkraftsanhängare är de inte särdeles roade av att diskutera det här aktuella gasprojektet med dess olika implikationer. Man undrar därför var de socialdemokratiska politiska ledarna egentligen står i den här frågan, men detta kommer väl att så småningom visa sig.

Låt mig så gå över till de mer konkreta frågor som har sammanhang med Kockumsvarvets framtid och de arbetandes möjligheter att finna sysselsättning där eller på annat håll inom Malmöregionen.

Man måste erkänna att det är riktigt som industriministern säger att frågan om en omfattande produktion av gastankers måste kopplas till frågan om utbyggnaden av den nya, ganska dyra och i vissa avseenden ingalunda oproblemastiska teknik som skulle bli följderna av att exempelvis naturgas skulle förutsättas ta en viss plats i den svenska energibalansen. Jag är helt klar över de svårigheter som skulle uppstå, och jag behöver inte här gå närmare in på dem, men jag skulle vilja ställa en fråga i sammanhanget: Är det enligt industriministerns uppfattning tänkbart att en viss produktion av gastankers skulle kunna förekomma vid Kockums varv utan att en sådan för den skull behövde sammankopplas med frågan om man i Sverige accepterar naturgastekniken eller tänker sig naturgas som en nämnvärd framtida naturkälla?

Jag vill härefter ta upp frågan om den allmänna ovisshet rörande Kockumvarvet och de arbetandes framtida sysselsättningsmöjligheter som tyvärr fortfarande kvarstår. Jag begär naturligtvis inte att regeringen skall göra bestämda utfästelser eller över huvud taget lämna några konkreta planer innan analysgruppen har redovisat sitt arbete. Ett sådant krav vore knappast rimligt. Men här finns ändå väldigt klara alternativ. Det förhåller sig ju så, att man antingen måste bereda sig för en situation eller också för en annan – det finns alltså inte särskilt många situationer att välja mellan.

Man kan ha den allmänna uppfattningen att denna kvalificerade varvsindustri i Malmö bör finnas kvar. Det är en politisk uppfattning som man i grunden kan ha, även om resultatet av analysgruppens arbete inte har framlagts och det därför inte finns några konkreta hållpunkter i fråga om i vilken form och på vilken nivå varvsproduktionen i Malmö skall finnas kvar. Jag efterlyser därför trots allt ett besked av industriministern, om han rent allmänt har den uppfattningen att produktion vid Kockums varv skall finnas kvar för en överskådlig och längre framtid än den som omfattas av det uppehållande statliga stöd som givits.

I det sammanhanget skulle jag också vilja aktualisera den av industriministern hittills obesvarade av mina fyra frågor, nämligen frågan om i vad mån regeringen tagit kontakt med de länder som anser sig ha underskott i sina flottor och i vad mån sådana kontakter ingår i perspektivet för att försvara sysselsättningen inom den svenska varvsindustrin. Jag råkar ha mig bekant att exempelvis Rumänien är ett land som anser sig ha ett rätt betydande sådant underskott. De önskar att de hade en större flotta och att de kunde föra en större del av sin utrikeshandel på egen köl. Min fråga är alltså: Vad har industriministern sig bekant om sådana förhållanden, och vilka möjligheter

kan de tänkas öppna?

Om vi teoretiskt antar att regeringen – när analysgruppen är färdig med sitt arbete och när de mer exakta riktlinjerna för den svenska varvsindustrins framtid är mogna för ett politiskt ställningstagande på regeringsnivå – skulle bestämma sig för en nedläggning eller en mycket kraftig reducering av verksamheten och sysselsättningen vid Kockums varv, uppstår naturligtvis frågan, som också måste besvaras för de arbetandes skull: Vad är det då som skall ske i Malmöregionen? Vilka alternativa tankegångar umgås regeringen då med? Om man eventuellt skall lokalisera eller bygga upp andra typer av industrier, t. ex. i den formen att Kockums varv omvandlas till en ny typ av industri med alternativ produktion – vilka tankegångar har regeringen om det? Om varvet läggs ned eller drastiskt reduceras i sin verksamhet – vad kan de arbetande finna inom verkstads- eller maskinindustribranschen som de kan tänkas fästa sina framtidsförhoppningar vid inom Malmöregionen?

Jag har fullt klart för mig att man bara inte kan umgås med tankarna att sätta upp nya statliga industrier, industrier med statlig finansiering och på statligt initiativ, utan att man också i så fall måste tänka sig var de produkterna skall avsättas, att de rimligtvis i många fall måste tänkas bli avsatta på en intern nationell marknad och att denna nationella marknad då måste framskapas genom andra typer av investeringar, exempelvis i vidgad kollektivtrafik, upprustning av järnvägsväsendet, och på det sättet skapa utrymme för den typ av produktion som kan ha avsättning där.

Dessa frågor är naturligtvis på dagens nivå i viss utsträckning hypotetiska, men de är dock nödvändiga att ställa. Det är nödvändigt att åtminstone ha tänkt några tankar om dem om man skall få ett längre perspektiv utöver att föra en uppehållande strid, som inte innebär att man effektivt utnyttjar Kockums varvs resurser och inte heller innebär något tryggt besked för de arbetande. Min fråga gäller alltså: Vilka perspektiv, vilka tankegångar, umgås regeringen med i den här frågan?

OLLE AULIN (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret på min fråga. Den ställdes ju innan regeringen gjorde sitt ställningstagande i december om kreditgarantier. Anledningen till frågan var dels de spekulationer och tidningsskriverier som funnits kring Kockums stora gasprojekt, dels de akuta svårigheter som inträffade i vad gäller kreditgarantier till Kockums gasfartyg.

Den senare frågan löstes ju till en del genom beslutet i december strax före jul. Men det är olyckligt, herr industriminister, att "framförhållningen" blir så pass kort som den är nu.

Läget vid Kockums varv är alltså att man f. n. i egen regi på lager producerar två fartyg för transport av flytande gas, s. k. LNG-fartyg. De kommer att färdigställas under 1979 och för dem finns statliga kreditgarantier enligt de gällande bestämmelserna. Ett tredje fartyg planeras att påbörjas i vår och beräknas vara färdigt i mitten av 1980.

Nya kreditgarantier förutsätter emellertid, vad jag kan förstå, en förläng-

ning av kreditgarantitiden för lagerbyggen genom ett riksdagsbeslut. Med hänsyn till marknadsläget för gasfartyg bedömer jag att det är nödvändigt med en sådan förlängning av garantitiden. I dag är marknaden avvaktande, men det finns bedömare som menar att fram till mitten av 1980-talet behöver marknaden tillföras 120–150 nya gasfartyg. På sikt skulle det alltså se avsevärt ljusare ut. Om kreditgarantier inte kan lämnas för det tredje gasfartyget vid Kockums, bedömer man vid varvet att man redan till hösten måste friställa ca 1 500 av personalen. Den övervägande delen bedöms med hänsyn till personalsammansättningen bli ungdomar under 25 år. Då bör det observeras att Malmö redan i dag har en mycket betydande ungdomsarbetslöshet. Av 5 000 arbetslösa i staden beräknas ca 1 800 vara ungdomar under 27 år.

Fortsatta garantier för att vidmakthålla den tekniska kapacitet och det kunnande som finns vid Kockums varv för byggande av gasfartyg bedömer jag med hänsyn till vad jag här har redovisat vara såväl företagsekonomiskt som samhällsekonomiskt en riktig satsning.

Nu finns hos de anställda en oro och en osäkerhet för framtiden när det gäller Kockums tredje gasfartyg. Det är angeläget, menar man, att varvet kan få ett principuttalande från regeringen redan under februari månad, om man skall kunna garantera sysselsättningen.

Nu säger industriministern att innan analysgruppen har slutfört sitt arbete är regeringen inte beredd att ta ställning, och jag förstår det. Min fråga är då: När beräknar regeringen att ett sådant beslutsunderlag kan finnas att man kan lämna besked om eventuella kreditgarantier för det tredje fartyget?

Kockums s. k. stora gasprojekt, som kräver omfattande investeringar i anläggningar i Sverige – jag är medveten om att det inte alls kan kopplas ihop med den akuta situationen i fråga om gasfartyg – väckte stort uppseende när det presenterades första gången. Sedan har det förekommit spekulationer i pressen om påtryckningar och hemlighetsmakeri, spekulationer som knappast är ägnade att möjliggöra en sakdebatt i frågan kring projektet.

Jag vill därför fråga industriministern: När kan en offentlig rapport presenteras, som redovisar den utvärdering som har gjorts och regeringens ställningstaganden med anledning av den?

ERIC JÖNSSON (s):

Herr talman! Jörn Svensson har tydligen svårt att låta bli att i alla sammanhang angripa socialdemokratin. I sin interpellation har han också angripit personalklubbar på Kockums. Detta ger mig anledning att säga att samtliga fackklubbar och personalklubbar på Kockums varv har jobbat hårt och intensivt för att bevara sysselsättningen. Detsamma gäller för Malmö kommun, som självfallet har ett intresse av högsta prioritet när det gäller att sysselsättningen bevaras vid Kockums varv.

De socialdemokratiska riksdagsledamöterna från Malmö har haft många överläggningar med fackklubbar och personalorganisationerna, och vi har i den här frågan agerat i samförstånd med dem.

När den interpellation och den fråga som nu diskuteras framställdes var det kris och nästan upprorsstämning i Malmö. Kockums nära 5 000 anställda

levde i fruktan för att deras jobb skulle försvinna, och arbetslöshetsspöket stod för dörren.

Strax före jul kunde de Kockumsanställda för tillfället andas ut, då regeringen gav klartecken för kreditgarantier för byggande av gasfartyg. Tyvärr har emellertid regeringen inte lämnat sådana besked att den fortsatta utvecklingen för varvsindustrin är garanterad. De anställda kan därför inte känna den trygghet i anställningen som egentligen bör prägla det moderna samhället.

Visserligen pågår – det har framgått under resonemangen här – analyser och utredningar som regeringen hänvisar till, men för de anställda är självfallet ovissheten om hur det kommer att bli i framtiden mycket betungande. Jag har för min del förståelse för att det tar tid att få fram beslutsunderlag, men jag skulle ändå vilja passa på tillfället att vädja till industriministern och hela regeringen att de så snart som möjligt under januari–februari månader ger uttryck för en viljeyttring i den riktningen, att Kockums varv kan fortsätta byggandet av gasfartyg. Det gäller då garanti för byggandet av det s. k. tredje gasfartyget.

Jag tror att det redan nu går att konstatera att vi under en övergångstid kommer att använda naturgas för vår energiförsörjning, och utan att ta ställning till på vilket sätt vi skall transportera gasen till Sverige – med ledningar eller med s. k. LNG-fartyg – är jag övertygad om att det kommer att finnas en marknad för gasfartyg. En sådan finns f. ö. redan – ett par båtar är sålda och levererade från Kockums varv, och marknaden kommer enligt tillförlitliga bedömare att kraftigt öka i början på 1980-talet. Enligt min mening måste vi vara med och konkurrera när det gäller dagens efterfrågan och den framtida efterfrågan på gasfartyg.

Kockums varv är modernt och rationellt, med ett högt teknologiskt kunnande och yrkesskicklighet, och det måste vi ta till vara och utnyttja på rätt sätt. Skall vi kunna göra det fordras det snabba beslut från regeringens sida eller viljeyttringar.

Men det är fler än de anställda vid Kockums varv som i Malmö hyser oro för sina anställningar, och det är alltför många som inte har någon sysselsättning. Jag skall emellertid återkomma till det när Eric Holmqvists interpellation om en stund besvaras.

JÖRN SVENSSON (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill bara kort säga till Eric Jönsson att han missuppfattar ju helt och hållet min avsikt. Det finns inget självändamål när man som socialist kritiserar den lokala socialdemokratins oklarhet i en viss fråga, utan det är i själva verket en uppmaning att man skall ha omsorg om den enighet i aktionerna och den enighet och klarhet i målen som man måste ha om man skall kunna öva ett ordentligt tryck på en borgerlig regering.

Den klarheten har faktiskt saknats hos den lokala socialdemokratin. Det har mycket berott på att man där hyser denna entusiasm för kärnkraften, vilket gjort att man varit vacklande när det t. ex. gällt frågan om gasfartygen. Därför har man också stått väldigt tveksam och oklar i fråga om en förändring

av ägandeformen för Kockums varv.

Det är angeläget att man i ett framtida läge, som snart inträder och där frågan om Kockums varv kan stå mycket mera på sin spets än den hittills gjort, har klara alternativ. Man får inte, låt mig säga, företräda en viss attityd inför de arbetande och sedan i själ och hjärta kanske ha helt andra synpunkter, som inte är fullt förenliga med den attityden och som man inte riktigt redovisar. Alla eventuella oklarheter av det slaget – som det ju går rykten om, vilket Eric Jönsson vet – måste undanröjas. Först då skapas grunden för en sådan enhetlig och stark aktion som gör att man kan framtvinga eftergifter.

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

Om Kockums varv

ERIC JÖNSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Får jag bara helt kort säga att vi står fast vid de energipolitiska beslut som har fattats i riksdagen, och Jörn Svensson får väl ha sin uppfattning i den här frågan. Jag tror emellertid inte att det går att lösa sysselsättningsproblemen vid Kockums varv med snedsparkar åt olika håll.

BRITTA BERGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill bara med några ord understryka vikten av att man kan vidta åtgärder som gör att Kockums varv får tid för en planering och att man inte nu likartat så att säga måste skära ner sysselsättningen.

En viktig aspekt i sammanhanget är givetvis att Kockums varv svarar för en mycket stor andel av sysselsättningen i Malmö och Malmöregionen. Enligt en uppgift skulle det röra sig om ungefär 20 % av sysselsättningen för dem som bor i Malmö. Till detta kommer personer som pendlar in till Malmö och dessutom anställda hos underleverantörer. Det kan röra sig om ett tusental personer, men det är givetvis svårt att ange en exakt siffra.

Om Kockums varv nu skulle tvingas till en sådan nedskärning som Olle Aulin nyss talade om, ungefär 1 500 personer fram till november-december, skulle det innebära att verksamheten kommer ner till en nivå som man från företagets sida anser är alldeles för låg för att över huvud taget driva en varvsproduktion. Därför är det mycket angeläget att undvika en sådan drastisk nedskärning.

Från företagsledningens sida är man, vilket har sagts tidigare i debatten, angelägen om att få någon form av viljeyttring under den närmaste tiden. Man vill gärna ha denna under perioden januari-februari för att kunna beställa en del komponenter som är nödvändiga om man skall fortsätta tillverkningen av ytterligare något LNG-fartyg. Kockums menar också att det på sikt finns goda utsikter för den här typen av fartyg. Företaget hoppas att man skall kunna finna en marknad för något av de fartyg som nu är under produktion. Under de förutsättningarna är man givetvis villig – det har man förklarat – att själv ta på sig större risker vid fortsatt byggande av denna typ av fartyg.

Det skulle kanske inte behöva påpekas, men jag vill ändå avslutningsvis säga att varken Malmö som eget område eller regionen närmast omkring

Om Kockums varv

längre kan betraktas som ett överhettat område. Det har med tydlighet framgått av olika diskussioner om sysselsättningsläget, men jag har en känsla av att det finns anledning att ytterligare påpeka detta.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jörn Svensson ställde ett antal frågor till mig och det kom också frågor från andra deltagare i debatten. Jag skall försöka ge ett någorlunda samfällt svar till alla debattörer.

När det gäller Kockums framtid kan jag, för att mer precist formulera mig i ett svar till Jörn Svensson, säga att om vi här i landet skall ha en varvsindustri måste det självfallet vara en varvsindustri som har hög produktivitet, tekniskt avancerad utrustning m. m. I de avseendena fyller självfallet Kockums högt ställda anspråk, både svenska och internationella. Man får alltså förutsätta att Kockums varv finns kvar i någon form. Vilken volym Kockums har underlag för avgör självfallet den internationella marknadsutvecklingen. Denna utveckling måste vara det underlag som vi från regeringens sida har för våra ställningstaganden till kreditgarantier för fortsatt produktion. Det står ju Kockums fritt att sedan själv organisera sin produktion.

Jörn Svensson frågade mig om det är tänkbart att producera LNG-tankrar utan att vi går över till gas i Sverige. Det är självfallet så, att våra ställningstaganden före jul till de två första LNG-tankrarna skedde helt utan att vi tog ståndpunkt i vad gällde det gasprojekt som tidigare har lanserats.

Det bör dock noteras, eftersom flera talare varit inne på detta, att det gasprojekt som har diskuterats är mycket intressant. I det presenteras tekniska lösningar som mycket väl är möjliga att uppnå, och det är i det längre perspektivet intressanta alternativ från energisynpunkt som på det fältet kan komma att bli aktuella. Vad vi nu har framför oss är en analys av möjligheterna att kombinera Kockumsprojektet och leveranser via rörledningar med anknytning till kontinenten.

I det sammanhanget frågade Jörn Svensson mig om vi regelmässigt har kontakter med tillämnade fartygsköpare. Jag kan försäkra att det är en självklarhet att tillämnade fartygsköpare får kontakter genom det arbete som bedrivs för att främja svensk export – det har varit en mycket intensiv kontaktverksamhet på området under det senaste året – och att regeringen försöker främja de svenska varvens avsättning internationellt.

I en annan fråga tar Jörn Svensson upp vilken alternativ produktion som kan tänkas för Kockums. Han fullföljer med att säga att det är en hypotetisk fråga, och jag vill understryka att så i hög grad är fallet. Vi får nu först avvakta utredningens genomgång och analys av den svenska varvsnäringens situation, där Kockums förbundit sig att delta helhjärtat och utan några förutfattade meningar. När vi väl har den dokumentationen på bordet får vi också ta ställning till den framtida nivån i den svenska varvsproduktionen och i det sammanhanget även till alternativa produktionsmöjligheter.

Det har dock inte hindrat att vi i industridepartementet successivt ägnat

stort intresse åt olika möjligheter att styra över varven till alternativ produktion. Jag måste dock säga att de reella möjligheterna härtill hittills har visat sig relativt små.

Olle Aulin tycker att det är olyckligt med en låg framförhållning i finansieringen av Kockums produktion. Jag vill säga att detta är något som hör till bilden. Vi hade en mycket forcerad behandling i regeringen av dessa kreditgarantiärenden, som kom över relativt sent från nämnden. Vi hade att göra en marknadsanalys och att ta ställning till konsekvenserna från olika synpunkter, och därför blir det med nödvändighet kort framförhållning. Det är tyvärr så, att fartygsmarknaden internationellt snabbt har förändrats, och det har gjort att man får vara beredd att göra relativt snabba bedömningar om framtiden.

Olle Aulin frågade mig också när regeringen beräknar ha ett sådant beslutsunderlag att vi kan lämna besked om kreditgarantier för det tredje gasfartyget. Vi räknar med att det analysarbete som nu pågår för högttryck och med stor personalinsats skall vara klart i februari månad och att det då också finns underlag för att bedöma nya åtaganden av den typ som en eventuell kreditgaranti för ett tredje gasfartyg innebär.

Jag vill med anledning av att Olle Aulin efterfrågar en offentlig rapport över den utvärdering som hittills gjorts i dessa frågor säga, att vi inte har någon aktuell sådan planerad. I samband med att det nya analysmaterialet föreligger kommer vi emellertid naturligtvis att ge offentlighet åt det material som är möjligt att presentera. Då kommer också vår totala bedömning av varvsindustrin att föreligga.

Jag skall inte lägga mig i debatten mellan Eric Jönsson och Jörn Svensson – den var i och för sig litet pikant – men jag vill säga att det är viktigt att alla inblandade inser vilka svårigheter vi står inför när det gäller svensk varvsindustri. Överslag och övertoner i debatten tjänar inte mycket till. Här gäller det att ta gemensamma tag för att klara de sysselsättningskonsekvenser som kan bli resultatet av en ofrånkomlig neddragning av varvskapaciteten, och då måste man från kommunalt håll, från facket och alla andra inblandade vara beredd att hjälpa till att klara de besvärliga omställningsproblem som vi står inför i detta sammanhang, om man ser svensk varvsnäring totalt.

Eric Jönsson tycker att jag inte har lämnat besked som är tillfredsställande sett från de anställdas synpunkt, men jag kan försäkra att när jag har träffat facket och anställdas representanter och sagt att vi behöver ett par månader för att gå igenom hela komplexet och att vi är beredda att under februari månad presentera resultatet av vårt arbete, har man förklarat sig förstå svårigheterna och även förklarat sig nöjd med den behandlingsordningen.

OLLE AULIN (m):

Herr talman! Jag tackar industriministern för de kompletterande upplysningar som han nu gav. Jag tycker det var ett positivt besked att man räknar med att analysgruppen skall vara klar under februari månad och att man då har en grund för nya ställningstaganden. Jag hoppas att man då inte skall behöva göra långtgående nya marknadsundersökningar utan att man skall

*Om kontrollen av
multinationella
företag*

kunna lämna ett snabbt besked.

Jag tycker också att det var positivt att höra industriministerns uttalande om Kockums framtid, att varvet har hög produktivitet och modern och avancerad utrustning och att det sålunda finns anledning att ha varvet kvar i någon form. Jag menar att det är viktigt att företag som framsynt satsar på ny teknik och som moderniserar och rationaliserar sin verksamhet på det sätt som har skett vid Kockums varv kan få den hjälp till självhjälp som är nödvändig i dag för att kunna leva vidare för framtiden och göra nytta i samhället. Kan man inte lämna den hjälpen finns det risk för en omfattande kapitalförstörelse och stor arbetslöshet. Jag menar också att hjälp inte skall lämnas i sådan form att utvecklingsbara företag inordnas i en statlig koncern för att där vara med och ge konstgjord andning åt mindre rationella enheter. Att döma av tidigare uttalanden av industriministern är det också hans uppfattning.

Jörn Svensson frågade vilka alternativa produktionsmöjligheter man kan tänka sig vid Kockums varv. Jag vet att man där verkligen lägger ned mycket arbete för att söka nya utvecklingsmöjligheter. Men självfallet kan det som man skall slå sig på inte vara något som produceras på andra håll i landet, utan det måste bygga på ny teknologi, och till den nya teknologin hör ju inte minst det stora gasprojektet. Men där är jag medveten om att man i dag inte kan ge några besked. Däremot är jag tacksam för beskedet att regeringen så småningom kommer att offentliggöra rapporten om de undersökningar som hittills är gjorda.

Jag tackar industriministern än en gång.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om kontrollen av multinationella företag

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Jan Bergqvists* (s) den 7 december anmälda fråga, 1977/78:196, och anförde:

Herr talman! Jan Bergqvist har frågat mig om jag står fast vid ett uttalande som jag gjorde i riksdagen den 12 april 1977 beträffande kontrollen av multinationella företag.

Innan jag besvarar den frågan vill jag med skärpa tillbakavisa Bergqvists påstående att "regeringens politik varit oklar, för att inte säga direkt virrig" när det gäller kontroll av multinationella företag. En utförlig redovisning av regeringens politik på detta område finns i de svar som jag lämnade den 11 november 1977 på fråga och interpellation (1977/78:31 resp. 1977/78:47) av Carl Lidbom. Jag underströk i svaret att Carl Lidbom förespråkade en syn på behovet av kontroll av multinationella företag som principiellt överensstämmer med den nuvarande regeringens. Detta innebär bl. a. att åtgärder behövs såväl nationellt som internationellt för att komma till rätta med de svåra och delvis nya problem som företagandets internationalisering kan medföra för regeringar, fackliga organisationer och andra intressegrupper. På

---

*Om kontrollen av
multinationella
företag*

det internationella planet fortsätter det aktiva svenska engagemanget i OECD och FN. Regeringen fäster största vikt vid att en internationell uppförandekod gällande multinationella företag utarbetas och vidareutvecklas. På det nationella planet är regeringens linje den att vänta med konkreta förslag till dess att tillsatta utredningar har redovisat sina förslag. Jag framhöll i min diskussion med Carl Lidbom att jag inte kommer att "tveka att också utnyttja det materialet till att framlägga förslag för regering och riksdag om konkreta åtgärder" (snabbprotokoll 1977/78 nr 24, s. 35). Denna inställning hindrar inte, utan förutsätter snarast att en stark, löpande bevakning av aktuella problem upprätthålls. Detta sker också i den statssekreterargrupp för multinationella företag, där jag är ordförande.

Så långt min diskussion med Carl Lidbom. Vad gäller Jan Bergqvists fråga till mig, medger jag att mitt svar den 12 april 1977 lätt inbjuder till missförstånd och feltolkningar. Jag har helt enkelt formulerat mig dåligt. Regeringen kan naturligtvis inte "fördröja" en utredning, när denna har blivit tillsatt, annat än genom ändring av eller tillägg till kommittédirektiven. Direktiven för utredningen om utländska övertaganden av svenska företag har inte ändrats. En kommitté arbetar helt självständigt inom ramen för det uppdrag den har fått av regeringen. Vad jag avsåg med mitt uttalande den 12 april var att jag erfarit att utredningen var intresserad av det internationella förhandlingsarbetet rörande uppförandekoden för multinationella företag. Jag fann det naturligt om kommittén ville avvakta resultatet av de förhandlingar som har speciell relevans för utredningens arbete, nämligen i fråga om diskriminerande lagstiftning eller s. k. nationell behandling av de utländska företagen. Jag har i dagarna erfarit att utredningen planerar att slutföra sitt arbete under våren 1978. Betänkandet kommer sedan att behandlas med största möjliga skyndsamhet av regeringen i sedvanlig ordning.

JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Äntligen tar industriministern avstånd från sitt uttalande av den 12 april! Trots upprepade påstötningar i riksdagen behövde industriministern nio månader för att krypa till korset. Skall det gå så långsamt med att erkänna ett enda misstag, förstår man varför ni i centern aldrig når ända fram!

Men här är det inte i första hand en diskussion om Åslings formuleringskonst, om huruvida formuleringen var mer eller mindre misslyckad, utan här gäller den centrala frågan i politiken mot multinationella företag: Skall vi skydda oss här i Sverige innan de internationella förhandlingarna är klara, eller skall vi passivt vänta och se vad som händer? Inget tal om dåliga formuleringar kan dölja att vad industriministern i sak säger den 12 april är:

1) Regeringen har skjutit på kontrollen av multinationella företag.

2) Orsaken till dröjsmålet är att industriministern anser att man bör avvakta utfallet av de internationella förhandlingarna om uppförandekoden för multinationella företag.

*Om kontrollen av
multinationella
företag*

Inget tal om dåliga formuleringar kan heller dölja att regeringen har tagit ett skamgrepp på den Eckerbergiska utredningen. Man har fördröjt utredningen upp till två år, och den blir därför inte klar att presentera sitt arbete så tidigt som till våren 1978, som industriministern här säger. Det är i själva verket en fruktansvärd misshushållning med våra utredningsresurser som har åstadkommit. Industriministern sviker sitt ansvar att skydda svenska intressen i näringslivet, och om några nyckelindustrier skulle komma i utländska händer faller ansvaret för detta tungt på landets industriminister.

Nu säger Nils Åsling att regeringen naturligtvis inte kan fördröja en utredning när den blivit tillsatt, om den inte ändrar direktiven. Men det är just vad regeringen kan göra och det är just vad regeringen också har gjort i det här fallet! Jag vill citera en moderat ledamot i utredningen, som den 11 november i riksdagen sade så här: "Däremot är det riktigt att utredningen fördröjts genom ändring i dess sammansättning, och i och för sig kan jag beklaga denna fördröjning."

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag har inte tagit avstånd från min formulering utan äntligen lyckats förklara för Jan Bergqvist vad jag menade. Jag beklagar att jag inte lyckats göra det tidigare. Men ofta är det ju inte enbart skrivarens, formulerarens, problem att få publiken att förstå vad man avser. I det här avseendet måste jag säga att Jan Bergqvist har lagt ned ett stort engagemang och mycken möda på att göra det yttersta för att missförstå mig. Under sådana förhållanden är det inte alltid så lätt att hitta formuleringar som tillfredsställer.

Jag har inte för avsikt att fördröja framarbetandet av ett rimligt kontrollsystem för de multinationella företagen. Vad jag har medverkat till är att skaffa fram bättre – allsidigare och fullständigare – underlagsmaterial för ett beslut. Om det då händelsevis skulle innebära att det tar något längre tid, så tror jag att det är väl använd tid.

Det är självfallet så att Jan Bergqvist – som är aktiv i sammanhanget som utredningsledamot m. m. – känner sina personliga intressen och personliga ambitioner vara förfördelade. Men sådana personliga ambitioner och känslor får man kanske lämna åt sidan, när det här gäller ett lagstiftningsområde och ett kontrollsystem som ändå är ganska komplicerat, inte minst juridiskt, och när det gäller att tillgodose rättssäkerhet och att få systemet att fungera på ett tillfredsställande sätt. Nu tror jag att vi nalkas den tidpunkt då detta är klart, och jag drar mig inte för att forcera arbetet för att få ett fungerande kontrollsystem.

JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Den industriminister som uttalar sig den 12 april darrar minsann inte på manschetterna. "Jag skall svara på frågan varför vi skjutit på kontrollen av multinationella företag", säger han. Sedan förklarar han att fördröjningen beror på att man bör avvakta utfallet av de internationella förhandlingarna. Jag kan försäkra industriministern att ingen representant

från något politiskt parti i utredningen har ställt kravet att vi skall vänta med utredningsarbetet i avvaktan på dessa förhandlingar.

Industriministern anser det den 12 april t. o. m. vara överraskande att någon kan ifrågasätta det riktiga i en fördröjning. Så bestämd och så säker på sin sak är han alltså den 12 april.

Om jag nu har missförstått industriministern, undrar jag varför industriministern då inte har försökt korrigera detta. Han hade ju tre repliker ytterligare den 12 april. Det här uttalandet diskuterades i riksdagen den 11 maj. Carl Lidbom tog upp det den 11 november, och själv tog jag upp det den 1 december förra året. Var det verkligen nödvändigt att vänta så länge med att försöka klargöra vad detta var för någonting?

Nu gör ju industriministern uttalanden som i sin tur ger anledning till nya frågetecken. Nu säger han att det har skett en fördröjning och att det kanske inte var så farligt. Då blir frågan: Tar industriministern nu avstånd från sitt uttalande den 1 december? Då sade han att han ville ifrågasätta påståendet att han medvetet fördröjt kontroll av multinationella företag.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! En debatt på de här villkoren spelar ju egentligen inte så stor roll; den kan knappast klargöra vad det är fråga om. Jag har självfallet inte medvetet fördröjt ett kontrollsystem för de multinationella företagen – det vet Jan Bergqvist lika bra som jag. Det är att försöka hårdra formuleringar, när man tar fram sådana yttranden.

Men det har ju befunnits angeläget att komplettera utredningen, komplettera det underlagsmaterial man skall ha för att kunna lägga fram meningsfulla förslag. Om det skulle vara ett sätt att medvetet fördröja är ju det mesta av vad som sker i form av utredningar och kompletteringar när det gäller underlagsmaterial i en beslutsprocess ett medvetet fördröjande.

Det här är, Jan Bergqvist, att på ett otillåtet sätt hårdra och försöka hitta motsättningar där det inte finns motsättningar. Låt oss i stället hjälpas åt att nu arbeta fram ett system som är realistiskt och som har möjlighet att bli en fungerande del av det system som man måste ha för att kunna övervaka näringslivets internationalisering.

JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Industriministern har ju medgett att det har skett en fördröjning. Om den var medveten eller inte, om industriministern visste vad han gjorde eller inte kan naturligtvis diskuteras. Men det avgörande är att regeringen har åstadkommit en utredningsskandal. Hade man velat införa en heltäckande kontroll skulle man inte ha genomfört den här operationen för en utredning som i stort sett var färdig med sitt förslag. Nu har man fördröjt utredningsarbetet i två år. Det fanns andra vägar om man inte var nöjd med majoritetens förslag. Med hjälp av remissorganen, partierna och kanslihuset hade man kunnat korta ner tiden väsentligt. Nu kommer vi inte att få någon

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

sådan här kontroll under 1978. Kan industriministern garantera att inte svenska nyckelindustrier kommer att köpas upp av utländska intressen?

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om åtgärder för att trygga sysselsättningen i Skaraborgs län

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Paul Janssons* (s) den 29 november anmälda interpellation, 1977/78:82, och anförde:

Herr talman! Paul Jansson har frågat mig om jag är beredd att vidtaga åtgärder som syftar till en bättre sysselsättning i Skaraborgs län och om jag är beredd att medverka till att de mindre och medelstora företagen, som huvudsakligen är hänvisade till hemmamarknaden, kan finna en bättre avsättning för sina produkter. Paul Jansson har slutligen frågat om den samrådsgrupp som socialdemokraterna i Skaraborgs län har föreslagit för att bekämpa ungdomsarbetslösheten kan påräkna regeringens aktiva stöd.

Den försvagning av länets arbetsmarknad som nu kan observeras måste ses mot bakgrund av den mycket utdragna internationella lågkonjunkturen och det för många företag svaga konkurrensläget, som skapat stora avsättnings-
svårigheter för den svenska industrin som helhet.

Sett över en något längre tidsperiod har Skaraborgs län ett arbetsmarknadsläge som fortfarande ter sig gynnsammare än situationen i riket som helhet. Men utvecklingen måste följas med uppmärksamhet. Länsarbetsnämnden har under den gångna hösten i sina kvartalsrapporter anmält det försämrade sysselsättningsläget och har också redovisat ökade arbetsmarknadspolitiska insatser. Självfallet är regeringen beredd att vidtaga de åtgärder som kan komma att behövas för att hävda sysselsättningen.

Paul Jansson tar upp bostadsbyggandets betydelse för industrin i länet. Jag vill i detta sammanhang erinra om de konkreta förslag som regeringen lagt fram i budgetpropositionen (bil. 13) för att stimulera såväl nyproduktion som ombyggnadsverksamhet.

Vidare bör det program för energisparandet som regeringen har presenterat få betydelse för flera av de industrier som är inriktade på byggnadssektorn.

När det gäller den mer allmänna frågan om de mindre och medelstora företagen vill jag hänvisa till det beslut (prop. 1977/78:40, NU 1977/78:34, rskr 1977/78:110) som riksdagen nyligen har fattat. Det råder stor enighet om den betydelse de mindre och medelstora företagen har i en aktiv närings- och regionalpolitik. Inte minst i Skaraborgs län spelar de många mindre och medelstora företagen, spridda över många branscher, en stor roll. De har stor del i den stabilitet som hittills kännetecknat länets arbetsmarknad.

Men nu gäller det att gå vidare. De förslag till åtgärder som riksdagen har godkänt och som spänner över många områden syftar till att ta till vara outnyttjade möjligheter inom småföretagen till ökad produktion och sysselsättning, ökad produktivitet, ökad produktutveckling och innovationsverk-

samhet samt ökad export. Genom att ta till vara den potential som finns och stimulera till inbrytningar på nya marknader såväl här hemma som utomlands förbättras möjligheterna att främja industriutvecklingen.

Slutligen vill jag efter samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet framhålla följande angående ungdomens situation på arbetsmarknaden.

Riksdagen har beslutat att en särskild ungdomsdelegation skall inrättas med representanter för riksdagspartierna, ungdomsorganisationerna m. fl. Regeringen kommer inom kort att tillsätta denna delegation. Regionala initiativ för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten kan givetvis ha sitt värde. Jag vill emellertid påminna om att det ute i länen redan finns en rad organ som skall bevaka bl. a. ungdomarnas situation. Jag tänker då bl. a. på länsarbetsnämnderna och de s. k. planeringsråden eller SSA-råden, som skall finnas i varje kommun.

*Om åtgärder för
att trygga sysselsättningen i Skaraborgs län*

PAUL JANSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret på min interpellation även om jag tvingas konstatera att det inte innehåller särskilt mycket konkret.

Nu säger industriministern i svaret bl. a.: "Sett över en något längre tidsperiod har Skaraborgs län ett arbetsmarknadsläge som fortfarande ter sig gynnsammare än situationen i riket som helhet." Det är visserligen sant, och jag har inte heller påstått att vi har tillhört eller tillhör dem som är mest drabbade i det här avseendet. Tvärtom pekar jag i interpellationen på det faktum att sysselsättningen i Skaraborgs län genom åren har varit ganska stabil, att vårt näringsliv varit mindre konjunkturkänsligt, att vi därigenom kunnat hålla sysselsättningen på en jämförelsevis hög nivå och att svårigheterna hos oss varit mindre än på andra håll.

Vi har hittills dess bättre varit förskonade från stora sysselsättningskriser – om man bortser från tekokrisen, som har drabbat länet ganska hårt, särskilt Falköpings- och Skövde-regionerna. Men nu har vårt län råkat in i en alldeles ny situation, och denna markanta försämring har skett under det allra senaste året – bl. a. sedan Nils Åsling blev industriminister. Nu har det skett en avsevärd försämring. Orosmolnen börjar nu hopa sig över länets arbetsmarknad, och varsel om försämringar och permitteringar duggar tätt från nästan varje ort i Skaraborgs län.

När jag skrev min interpellation den 29 november i fjol var det ca 2 300 personer i länet som berörts av varsel i någon form från den 1 januari till den 1 november. Om man jämför detta med motsvarande förhållanden 1976 finner man att det endast var mellan 900 och 1 000 personer som under det året berördes av varsel. Nu kan man tyvärr konstatera att förhållandena bara försämrats månad för månad. Av länsarbetsnämndens rapport kan man utläsa att från den 1 januari 1977 till den 15 december 1977 hade inte mindre än 74 företag i Skaraborgs län varslat om nedläggning eller driftsinskränkning. Dessa varsel berörde då totalt 3 446 personer.

I dag fick jag de allra senaste rapporterna från länsarbetsnämnden

Fredagen den
13 januari 1978

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

beträffande förhållandena under december månad. Det är sannerligen inte någon munter läsning. Rapporterna visar att i december 1977 fanns det 7 892 arbetssökande. Det är 2 041 mer än för ett år sedan, och det är en ökning med 273 personer på bara en månad.

Siffran för antalet tillgängliga platser går åt precis motsatt håll. Det fanns 2 174 platser i december månad, vilket är en minskning med 508 arbetsplatser på ett år och med 12 på en månad. Antalet sökande utan arbete, dvs. de som verkligen är arbetslösa, var i december 3 264. Det är 1 012 mer än för ett år sedan, och en ökning med inte mindre än 343 under december månad 1977.

Det här är sannerligen dystra siffror. Ser man på antalet varsel som nu lagts ut finner man att det t. o. m. den 31 december 1977 var inte mindre än 81 företag som varslat om nedläggningar eller inskränkningar berörande 3 540 personer. Det är en ökning av antalet varslade personer med inte mindre än 94 på den senaste månaden. Inför denna mycket oroande utveckling vänder man sig till regeringen för att få besked om vilka åtgärder ansvariga statsråd tänker vidta för att hävda sysselsättningen även i ett län som Skaraborgs, oaktat att problemen där tidigare inte varit så stora.

Tyvärr måste jag emellertid konstatera att det är inte mycket konkret man kan utläsa av industriministerns svar.

Han hänvisar till de vanliga omständigheterna. Han säger nämligen att de problem vi nu har med sysselsättningen i Skaraborg skall ses mot bakgrund av den utdragna internationella lågkonjunkturen och det svaga konkurrens- läge som skapat stora avsättningsvårigheter för den svenska industrin som helhet. Industriministern vet lika bra som jag – förhoppningsvis bättre – att detta bara är en del av sanningen. Som jag försökt framhålla i interpellationen är mycket av de svårigheter vi i dag upplever på svensk arbetsmarknad ett direkt resultat av den borgerliga regeringens politik, inte minst på det ekonomiska området.

Det är uppenbart att den rekordhöga inflationen, momshöjningen och devalveringarna har medfört att standarden och köpkraften i avsevärd grad har minskat för stora löntagargrupper. Det är hemmamarknaden och dess köpkraft som sviktar nu, herr industriminister. Eftersom vår industri i Skaraborg till alldeles övervägande delen är hänvisad till den svenska marknaden för att få avsättning för sina produkter, får detta förödande konsekvenser för sysselsättningen i länet. Det är till stor del därför som vi fått denna plötsliga försämring på vår arbetsmarknad.

I ett läge då många människor inte får ihop till stort mer än matkassen för dagen – det bevisas ju bl. a. av nedgången inom detaljhandeln – går de exempelvis inte ut och köper en ny fåtölj eller något liknande. Man låter sådana saker vänta, man sliter på de gamla möblerna i avvaktan på bättre tider och kanske i avvaktan på en bättre regering med en bättre ekonomisk politik.

I interpellationen tog jag även upp bostadsbyggandet och visade på de problem som neddragningen på detta område har medfört för industrin i vårt län. Vi har byggnadsämnesindustrin, vi har möbelindustrin, vi har industrin

som sysslar med inredningssnickerier till bostäder osv. Fick man ordentlig fart på bostadsbyggandet så skulle detta vara en betydande motor för ekonomin i den situation som vi nu befinner oss i. Bostadsbyggandet är dessutom en mycket importsnål verksamhet som inte i någon nämnvärd utsträckning påverkar vår handelsbalans, eftersom vi har det vi behöver för byggandet inom landet.

Dessutom börjar det uppstå en besvärande bostadsbrist på många håll. Jag hörde på radion i dag att man hade ockuperat en bostadsförmedling här i Stockholm och vägrat att lämna platsen förrän man fått löfte av de ansvariga politikerna om när man kan bli anvisad en bostad. Jag vill fråga industriministern: Är det ändå inte i den här situationen vettigt att verkligen satsa på byggandet, som är importsnålt, som kan ge många människor arbete och som har de spridningseffekter som jag här tidigare talat om?

Industriministern erinrar i svaret om de åtgärder som regeringen föreslagit i budgetpropositionen för att stimulera såväl nyproduktion som ombyggnadsverksamhet. Han tror också att det program för energisparande som regeringen presenterat skall få betydelse för flera av de industrier som är inriktade på byggnadssektorn.

Nu är det tyvärr inte många som tror att de föreslagna åtgärderna får någon nämnvärd effekt. Åtgärderna för att stimulera bostadsbyggandet har kritiserats mycket skarpt som varande helt otillräckliga. Den kritiken har framförts såväl från företrädare för byggnadsindustrin som från Byggnadsarbetareförbundet. Det är uppenbart att det måste till betydligt större krafttag för att få fart på bostadsbyggandet än dem som regeringen nu har föreslagit.

Då det gäller energisparandet låter det väldigt imponerande med alla de miljarder som skall satsas på detta område, men de konkreta förslagen är mycket blygsamma. Några styrmedel för programmets genomförande föreslås inte, och finansieringen av alla miljardbeloppen är en helt öppen fråga. Här litar man tydligen helt på bankernas vilja och förmåga att ställa upp med lån för den här tänkta verksamheten.

Beträffande frågan att de mindre och medelstora företagens roll och betydelse för sysselsättningen, inte minst i vårt län, inte får glömmas bort i regeringens ansträngningar att hålla storföretagen under armarna hänvisar industriministern till de beslut som riksdagen har tagit om stöd till dessa företag. Det är riktigt som industriministern säger att det har rått stor enighet om detta. Men jag vill fråga Nils Åsling: Hjälper det särskilt mycket dessa företag som har så stora svårigheter med att få avsättning för vad de producerar, när den hemmamarknad till vilken de i huvudsak är hänvisade sviktar i den omfattning som den nu gör?

Den alltmer ökande ungdomsarbetslösheten är kanske det mest oroande inslaget på arbetsmarknaden just nu. I Skaraborgs län har vi nu 1 084 arbetslösa ungdomar enligt länsarbetsnämndens senaste rapport. Det är en ökning med 124 bara under den senaste månaden. Det är ju bra att den särskilda ungdomsdelegationen nu äntligen kommer att tillsättas med uppgift att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Det är ett krav som vårt parti reste för ganska länge sedan, då det stod klart vilka svårigheter ungdomen nu

Fredagen den
13 januari 1978

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

har att komma ut på arbetsmarknaden.

Slutligen en fråga som, om den löstes på ett vettigt sätt, skulle kunna få en utomordentlig betydelse för sysselsättningen i vårt län och stor betydelse för hela vårt land då det gäller försörjningen med energi och mineraler, nämligen frågan om Ranstadverkens framtid. Ett konkret projekt fanns inom räckhåll. Det skulle i initialskedet ha givit jobb åt 400–600 personer, och med olika spridningseffekter skulle ännu fler ha fått sysselsättning. Tyvärr spelades den möjligheten bort genom att den borgerliga majoriteten med Nils Åslings partivänner i spetsen utnyttjade det kommunala vetot och sade nej till mineralprojektet i Ranstad.

Därför är det nu med intresse och tillfredsställelse som jag noterar att industriministern Åsling i budgetpropositionens bil. 17 skriver att han har för avsikt att lägga fram en särskild proposition om Ranstadverkens framtid. Den är enligt förteckningen aviserad att läggas fram i mars månad. Jag hoppas att den kommer att innehålla positiva lösningar på en fråga som har diskuterats mycket länge – enligt min mening alltför länge. Det skall bli intressant att ta del av hur industriministern kommer att lösa denna knepiga fråga. Jag väntar med spänning på den propositionen.

Jag tackar än en gång industriministern för svaret på min interpellation, även om jag naturligtvis hade hoppats på mer konkreta svar på mina frågor.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Det är ju intressant att höra att Paul Jansson med förväntan och spänning ser fram mot en av våra propositioner. Vi kan kanske därför vänta med debatten om Ranstad tills propositionen om Ranstad ligger på riksdagens bord.

Som jag sade i mitt svar är det ju obestriddligen så att situationen i Skaraborgs län är bättre än på många andra håll i landet. Men jag kan också vitsorda att det finns även där allvarliga problem som vi följer med skärpt uppmärksamhet.

När Paul Jansson karakteriserar mitt svar så att det innehöll föga av konkreta åtgärder bör väl Paul Jansson erinra sig att alla de industripolitiska satsningar som denna regering har gjort ju också måste innefatta näringslivet i Skaraborgs län. De åtgärderna är verkningsfulla. De har hittills varit framgångsrika, och vi tänker inte vila på hanen. Vi tänker fortsätta att se till att de åtgärder som är erforderliga för att upprätthålla produktionsförmågan i svenskt näringsliv också vidtas.

När det sedan gäller den ekonomiska politiken är jag något förbryllad av vad Paul Jansson säger. Det är riktigt att den ekonomiska politiken är av avgörande betydelse. Men vilka alternativ företräder då Paul Jansson och socialdemokratin? I kommentarerna till budgetpropositionen – det måste jag ju säga – har man måst söka efter reella alternativ från oppositionen. Men de kanske kommer innan motionstiden är ute. Vad Paul Jansson här närmast tycks förorda är någon form av en expansivare ekonomi för att öka efterfrågan på hemmamarknaden. Samtidigt ger Paul Jansson inflationen en stor del av

---

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

ansvaret för våra ekonomiska problem. Det finns alltså en rad motsägelser i den framställning av en önskvärd politik som Paul Jansson här har gett.

Vad man måste inrikta sig på är att främja industrins investeringsvilja. Det är det som är det avgörande nu, och det är också något som slår direkt på stora delar av den byggnadsämnesindustri som Paul Jansson här talar om. Det finns dessutom en rad åtgärder som regeringen har vidtagit, sloandet av investeringsavgiften på oprioriterade byggen, t. ex. Vi har höjt statsbidraget för kommunala beredskapsarbeten från 33 till 50 % också i Skaraborgs län. Vi har anslagit 60 milj. kr. för byggnadsarbeten inom skolväsendet, och det har kommit tre stora skolprojekt i Skaraborgs län till del. Det finns alltså en hel rad konkreta åtgärder som har varit direkt inriktade på att främja avsättningen även inom byggnadsämnesindustrin. Dessutom bör budgetpropositionens förslag om nya åtgärder för att stärka bostadsbyggandet ge betydande effekter liksom förslagen i propositionen om energisparandet.

När det gäller energisparandet måste jag korrigera Paul Jansson. Min erfarenhet är att det är många som tror att det är lönsamt att spara på energi i dag och att det därför finns en väldig efterfrågan på insatser på detta område. Det vitsordas också av de investeringar som nu sker inom byggnadsämnesindustrin på det här speciella området, framför allt den gren av industrin som sysslar med att framställa isolermaterial. Det är en industri som i dag upplever en högkonjunktur. Det vittnar om att man där har en betydande tro på effekten av de energisparande åtgärderna.

PAUL JANSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Självfallet skall vi vänta med debatten om Ranstad tills propositionen ligger på riksdagens bord, herr Nils G. Åsling. Men jag ville ändå i den här dystra stämningen uttrycka något positivt, och det var därför jag passade på att notera det som här har kommit fram från industriministerns sida på denna punkt.

Industriministern gör gällande att jag har fällt motsägande påståenden i denna debatt beträffande den ekonomiska politiken och att det inte har redovisats något alternativ från oppositionens sida. Som herr industriministern själv mycket riktigt antyder är det ju fortfarande några dagar kvar av motionstiden, så vi får väl tillfälle att se var skillnaderna kommer att ligga i de förslag som oppositionen lägger fram och det som regeringen tidigare har presenterat.

Jag tycker att jag inte riktigt känner igen industriministern när han nu diskuterar ekonomiska frågor. Under sin tid som värderad ordförande i finansutskottet talade Nils G. Åsling med emfas och känsla om nödvändigheten av att satsa för att få fart på ekonomin. Och man var ju med och skröt om att den sista Hagauppgårelsen var det som verkligen betydde någonting och att också centern med finansutskottets ordförande i spetsen hade deltagit där.

Vad jag pekat på är att det inte går att i längden på detta sätt holka ur köpkraften för det stora flertalet av konsumenterna i landet. Det är ju detta som sker genom momshöjning, inflationens inverkan och allt annat. Det är

Fredagen den
13 januari 1978

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

ingen hemlighet – det ser ju industriministern varje dag – att försäljningen inom detaljhandeln går ned, och det är ett uttryck för att det förts en ekonomisk politik som innebär att de som skall köpa de varor vi producerar särskilt för hemmamarknaden inte har råd på grund av att inflation, kostnadsökningar och annat slagit på det sätt som har skett.

Jag har aldrig påstått att vi i Skaraborgs län skulle vara undantagna från de åtgärder som vidtas för att hävda sysselsättningen. Jag vill gärna säga att länsarbetsnämnden gör allt vad den kan för att möta bekymren. I det avseendet är det inget fel. Huvudsaken är att regeringen ställer ekonomiska medel till förfogande så att man kan klara den uppgiften.

Men vad jag vill påpeka är att det har hänt något speciellt med sysselsättningen i Skaraborgs län under det senaste året. Vi upplever nu en situation som vi aldrig tidigare känt till.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Det är nödvändigt att satsa, säger Paul Jansson. Ja, men vi har en prioritering att göra inom den ekonomiska politiken. I dag gäller det: Skall vi framför allt inrikta oss på att främja industrins investeringar för att bygga upp den industriella apparaten och trygga sysselsättningen, eller skall vi expandera den privata och offentliga konsumtionen?

Regeringen har valt att prioritera insatserna för att trygga jobben i industrin och näringslivet. Man skulle kanske kunna satsa på båda sakerna, men vi är ganska begränsade i vår ekonomiska handlingsfrihet genom det växande bytesbalansunderskottet – och ansvaret för det går långt tillbaka i tiden, det är både Paul Jansson och jag medvetna om.

När det sedan gäller finansutskottets öden och äventyr vill jag erinra Paul Jansson om att vi i finansutskottet i november-december 1975 var överens om ett stabiliseringspolitiskt program, som i hög grad skulle ha korrigerat de negativa effekterna av Hagauppörelserna. När det stabiliseringspolitiska paketet skulle realiseras våren 1976 var dess värre inte det dåvarande regeringspartiet intresserat längre.

PAUL JANSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag fick i min tidigare replik inte tid att bemöta industriministerns resonemang om energisparandet.

Jag har inte påstått annat än att det skulle löna sig att spara energi. Men vad jag tillät mig tvivla inför var att man i det program för energisparande som lagts fram talar om väldigt många miljarder som skall satsas under ett antal år – medan vad som föreslås konkret i propositionen är väldigt litet. Sedan förväntar man sig att bankerna skall vara villiga och ha möjligheter att ställa upp och finansiera den här satsningen. Men hur utvecklingen blir vet vi ju i dag inte någonting om, och möjligheterna att realisera de här planerna tvivlar många människor på.

Vad sedan beträffar frågan om den ekonomiska politiken, där herr Åsling fortfarande anser att jag lämnat motstridande uppgifter, vill jag upprepa att vi har det förhållandet att köpkraften hos de många människorna har avsevärt

urholkats. Det är här inte fråga om att stimulera och späda på, men när inflationen under det gångna året blev närmare 15 % och man hade räknat med 5 eller 6, när momsen höjdes osv., då får vi dessa konsekvenser. Det har ju blivit en standardsänkning i landet som måste innebära svårigheter att finna avsättning för de produkter som bl. a. vår hemmamarknadsindustri i Skaraborg skall försöka sälja.

SVEN-GÖSTA SIGNELL (s):

Herr talman! Paul Jansson har på ett mycket informativt sätt redogjort för vårt läns besvärliga situation på arbetsmarknaden. Jag vill dock ta mig friheten att ånyo och mera ingående ta upp en aktuell fråga för vårt län, nämligen AB Eisers beslut om nedläggning av Brasons byxfabrik i Skövde.

Herr statsråd! Det är inte utan att man med stor förvåning har tagit del av Eisers snabba beslut om nedläggning av Skövdefabriken. Nedläggningen innebär ett mycket hårt slag i första hand för de nära 130 anställda vid fabriken, men även för en redan hårt drabbad region.

När det gäller de anställda finns det många sömmerskor som under de senaste åren varit anställda vid tre fyra tekoföretag i Skövde som upphört. Jag tror inte att någon som inte själv har upplevt en industrinedläggning kan sätta sig in i de problem som uppstår för enskilda människor när de måste leva under hotet om att mista sin anställning och till råga på allt under en tid med en mycket labil arbetsmarknad. De anställda utsätts för en omänskligt hård själslig tortyr. Av den anledningen måste en nedläggning av en industri vara den absolut sista åtgärd som får vidtas, och den får vidtas först efter att alla möjligheter till fortsatt drift har prövats.

När det gäller Brasons är jag inte helt övertygad om att så har skett, och av den anledningen finns det säkert många starka skäl för att kritiskt granska nedläggningsbeslutet. Jag är i likhet med de anställda övertygad om att man efter en dylik granskning kommer fram till att beslutet om nedläggning bör upphävas och att man skall låta fabriken i Skövde få leva vidare och utvecklas.

Beklädnads fackklubb vid företaget har uttalat sig kritiskt mot moderbolaget och sagt att det har försummat Brasons. Alla de anställda har ställt upp till hundra procent i produktionen och arbetat hårt för att söka vända företagets negativa utveckling. Man har gått med på rationaliseringar, förändringar och personalminskningar. Men man har inte känt att moderbolaget Eiser har gjort några större ansträngningar för att på motsvarande sätt försöka rädda företaget.

När Eiser övertog Brasons år 1973 lovade man att satsa på en produktion av dambyxor som skulle sys upp i Skövde och marknadsföras av moderbolaget. Men denna satsning uteblev, och i dag tillverkas nästan bara herrbyxor. Företaget hävdar att man hade en för hög produktionstid per byxpar. Man ansåg att en produktionstid på 50 minuter var för hög – den borde vara 36 minuter för att man skulle få lönsamhet. De anställda ställde upp och gjorde allt som göras kunde för att pressa tiden, och man lyckades komma ner i

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

närheten av den uppsatta tiden. Men som sagt, de kommer enligt nu fattade beslut aldrig att få uppleva något av den satsning som de så helhjärtat ställt upp för. Det finns all anledning att förutsätta att de anställda känner en obegränsad bitterhet mot moderbolagets ledning.

Det finns mycket att framhålla i kritiken mot det sätt som företaget skötts på. Bl. a. är det häpnadsväckande att platschefen endast har tillåtits arbeta på halvtid under hösten – den tid när man i stället borde ha gjort de hårda satsningarna för att få företaget på fötter.

Lika förvånad blev man i höstas, när man fick ta del av meddelandet att företaget under de senaste åren gått med förlust på 10 miljoner. Hur kan man ha låtit detta pågå utan att vidta några åtgärder tidigare? Som mycket egendomligt framstår också att företaget så sent som i början av 1977 tog kontakt med lokalägaren, Skövde kommun, och begärde omändringar av lokalerna. Skövde kommun ställde helhjärtat upp och satsade betydande belopp för förbättringar av lokalerna. Man satsade ca 1 milj. kr. på inre arbeten och 300 000 kr. på takarbeten, summa 1,3 milj. kr. Man ställer sig frågan: Visste inte företagsledningen då hur illa ställt det var med ekonomin? Det verkar nästan otroligt att de levt i okunnighet.

Som det mest uppseendeväckande beskedet i samband med nedläggningen vill jag nog beteckna Eisers under veckan lämnade upplysning att den väl inarbetade och populära Brasonbyxan i fortsättningen skall saluföras men att tillverkningen skall ske på annan ort.

Om Brasons i Skövde kan följande sammanfattning göras för att bevisa att goda förutsättningar borde finnas för en fortsatt produktion:

Företagets tillverkning är av mycket hög kvalitet. Man har en god och modern maskinpark. Vid fabriken finns yrkesskickliga sömmerskor och en bra arbetsledning.

Jag vill nu till industriministern ställa följande frågor:

Kan det verkligen vara samhällsekonomiskt försvarbart att låta Eiser lägga ned Brasons fabrik i Skövde och på så sätt göra nära 130 personer arbetslösa? Borde man inte i stället, i en tid med brist på arbetstillfällen, göra allt som göras kan för att låta de statligt ägda företagen få fortsätta? Visserligen har det talats om några miljoner i årliga förluster, men vi vet också att om vi ställer de ca 130 personerna utan arbete, så kommer detta att innebära åtskilliga miljoner för samhället att betala ut i arbetslöshetsunderstöd eller för arbetsmarknadsutbildning. Kan vi räkna med aktiva insatser från industriministern för att låta Brasons få fortsätta i Skövde?

GUNNAR RICHARDSON (fp):

Herr talman! Jag vill i anslutning till den här debatten om sysselsättnings-situationen i Skaraborgs län framföra några synpunkter på de åtgärder som kan vara angelägna att vidta.

Vi kan allra först konstatera att situationen inger oro, även om vi inte har drabbats av de speciella strukturproblem inom näringslivet som skapat akuta och mycket besvärliga problem på andra håll i landet. Vi har emellertid kännning av svårigheterna inom tekobranchen, tidigare framför allt i

Falköpingsområdet och nu senast i Skövde i och med nedläggningen av företaget Brason, som Sven-Gösta Signell ingående redogjort för. Svårigheterna inom möbelindustrin kan väl inte betraktas som ett strukturproblem, men det gäller att noggrant bevaka utvecklingen. Ett problem, som är särskilt oroande, är den snabbt växande ungdomsarbetslösheten.

Från folkpartiets sida har vi engagerat oss starkt i näringslivs- och arbetsmarknadsfrågorna. Vi känner oro för utvecklingen under den närmaste tiden men är långt ifrån helt pessimistiska. Det som dominerar problembilden är således den allmänna konjunkturnedgången. Det som är bra för Skaraborgs län är därför det som är bra för hela landet, dvs. en politik som syftar till att återställa den ekonomiska balansen, att få i gång exportindustrin – motorn i det svenska näringslivet och förutsättningen för balans inom utrikeshandeln –, att upprätthålla sysselsättningen och därmed köpkraften så långt det är möjligt och att kraftigt satsa på teknologisk förnyelse genom forsknings- och utvecklingsarbete. Vad ungdomsarbetslösheten beträffar är det angeläget att skolans utformning och utbildningens dimensionering bättre anpassas till såväl samhällets behov som det aktuella arbetsmarknadsläget och ungdomarnas önskemål.

Jag har inte möjlighet att nu gå närmare in på de speciella Skaraborgsproblemen – de sex minuterna medger inte det. Jag får därför nöja mig med att peka på några få.

Det är viktigt att tidigare fattade beslut om förläggning av militära skolor till Skövde verkligen fullföljs och att högskolan i vårt län kommer i gång på allvar. Inklämda som vi är mellan etablerade och expanderande högskolor i Karlstad, Örebro, Jönköping, Borås och Göteborg är det livsviktigt att den får en bra start. Försöksverksamheten med yrkesteknisk högskoleutbildning bör kompletteras med en livsmedelsteknisk linje. Denna skulle också kunna ge förutsättningar för och impulser till en utveckling av livsmedelsindustrin. Det är nu något som skulle passa detta jordbrukslän alldeles utmärkt. Råvarorna har vi, och vi skulle kunna förädla produkterna mera och längre.

I det här perspektivet är det av intresse att notera utbildningsministerns förslag om s. k. kontaktforskning vid de mindre och medelstora företagen. Inte mindre än 3 milj. kr. föreslås i årets budgetproposition för att företag skall få möjlighet att utan kostnad disponera forskare från universitet och högskolor under en viss tid.

Till sist, herr talman, har det ofta pekats på att Skaraborgs län har en alldeles speciell ortstruktur. Det är en struktur som i många avseenden är intressant och positiv. Men den kräver att de olika kommunerna verkligen har förmåga att samarbeta och inte kortsiktigt och egoistiskt bara söker värna om sin egen del av det gemensamma. Det finns också skäl att påpeka att länsstyrelse och landsting i ett län med en sådan struktur har en särskilt viktig uppgift att fylla när det gäller att främja länets utveckling. Och jag tycker också att de gör en helhjärtad och förnämlig insats.

---

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

ARNE BLOMKVIST (s):

Herr talman! Industriministern talade tidigare om betydelsen av investeringarna inom industrin och menade att det kunde råda någon tveksamhet om socialdemokratins uppfattning om nödvändigheten av att få tillbaka investeringsviljan. Jag vill bara säga att det är fullständigt felaktigt. Alldeles uppenbart är socialdemokratien mycket intresserad av att få tillbaka investeringsviljan inom näringslivet. Siffrorna är ju mycket oroande, om man tänker på att investeringarna inom industrin har gått ned med 15 % under 1977 och nationalprodukten har minskat med 2 %. Jag skulle kunna räkna upp flera sådana verkligt oroande uppgifter, men jag kan inte göra det eftersom jag nu skall säga någonting om mitt hemlän.

Jag instämmer gärna, herr talman, i de synpunkter som tidigare har framförts här av mina partivänner på länsbänken. Jag vill också gärna hålla med industriministern om att lågkonjunkturen – dvs. varvskrisen, minskningen av bilproduktionen i Västsverige osv. – självfallet har slagit hårt mot sysselsättningen i Skaraborgs län. Nedgången av antalet anställda vid Volvoverken i Skövde, som är omkring 900, har naturligtvis haft betydelse för den kommunen, liksom strukturomvandlingen inom tekoindustrin har haft en mycket stor betydelse i Falköping.

Jag vill också gärna – för att nu ge några positiva synpunkter – peka på att de insatser som länsarbetsnämnden har gjort i Skaraborgs län när det gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder har varit positiva, eftersom de har skapat möjligheter att hålla tillbaka varsel. Men alldeles uppenbart är att kommer den utveckling som vi nu är inne i att fortsätta, så kan man förmodligen inte, med de åtgärder som nu står till buds, hålla tillbaka varslen, utan då kommer det att krävas nya insatser på det arbetsmarknadspolitiska området.

Låt mig citera vad länsarbetsnämnden – länets ansvariga organ då det gäller sysselsättningen – säger i sin redogörelse över arbetsmarknadsutsikterna vintern 1977/1978. Det heter där att stora delar av länets industri är beroende av att en normal bygnadsverksamhet kan upprätthållas för att företagen skall kunna få avsättning för sina produkter. Jag vill understryka detta, herr industriminister, för vårt län är ju ett typiskt län med småföretag som är engagerade inom bygnadsindustrin och tillverkar produkter som har åtgång i samband med nybyggnationen av bostäder. Vi vet att 1977 var ett mycket dåligt år när det gäller bostadsbyggande. 52 000 lägenheter påbörjades, enligt det material som vi nu har fått i budgetpropositionen. Det är förmodligen det lägsta bostadsbyggandet sedan 1940-talet, och det är alldeles uppenbart att detta måste sätta spår i ett sådant län som Skaraborgs län.

Och när vi nu talar om att nybyggnationen har minskat och att det har haft effekt på en rad småföretag i länet, så måste vi tänka på att nybyggnationens minskning också haft effekt på möbelindustrin i Tibro. Vi skall komma ihåg att allt färre nya hus betyder allt färre nya möbler. Om man ser på den tillverkning som f. n. sker i Tibro finner man att år 1976 tillverkades produkter till ett värde av 483 milj. kr. Därav exporterades för 86 miljoner. Dessa båda sifferuppgifter visar den stora betydelse som hemmamarknaden har för möbelindustrin i Tibro, och då är det självklart att vi som representerar

Skaraborgs län är intresserade av att nybyggnationen – och mycket gärna även investeringar inom industrin – kommer att skapa sysselsättningstillfällen i vårt län.

Jag skulle i anslutning till industriministerns uttalande, att regeringen är beredd att vidta alla de åtgärder som kommer att behövas för att hävda sysselsättningen, vilja vädja till industriministern att han tillsammans med sina regeringskolleger gör vad som göras kan för att få till stånd ett ökat bostadsbyggande och självfallet även en ökad investeringstakt inom industrin. Det skulle sannerligen ge effekt på sysselsättningen i Skaraborgs län.

BIRGITTA JOHANSSON (s):

Herr talman! Det svar som industriminister Nils Åsling lämnat på Paul Janssons interpellation ger ju inte något som helst hopp om en förbättrad sysselsättning i Skaraborgs län.

Tidigare har sysselsättningsläget i sydöstra Skaraborgs län varit relativt bra, med undantag för Falköpings kommun. Och när det gäller Falköpings kommun är vi oroade för utvecklingen. Enligt länsstyrelsens befolknings-siffror vid årsskiftet har det skett ytterligare en befolkningsminskning.

Olle Grahn fick den 24 november 1977 inget stöd för länsstyrelsens begäran att Falköpings kommun skulle ingå i den s. k. grå zonen. Jag vill bara upplysa industriministern om att sysselsättningsläget sedan det svaret gavs inte har blivit bättre.

I sin interpellation angav Paul Jansson att problem fanns vid Marbodals industrier i Tidaholm. Marbodal tillverkar köksinredning och är alltså beroende av att det byggs i landet.

Marbodal har i Sverige en marknadsandel på 40 %. En normalproduktion i vad gäller köksskåp för Marbodals del är 25 000 skåp per vecka, alltså 5 000 skåp per dag. På grund av det låga byggandet tillverkar Marbodal nu endast 4 000 skåp per dag. Företaget sysselsätter 1 000 arbetare och tjänstemän. Jag vill även upplysa industriministern om att Marbodal innan byggkrisen uppenbarade sig i Sverige var ett mycket stabilt och expansivt företag. Inför 1978 hade företaget investeringsplaner på 7 milj. kr., främst i maskiner och en ny personalmatsal. Fr. o. m. 1975 fram till utgången av 1977 har företaget investerat mellan 20 och 30 milj. kr. för att få enhetliga produktionslokaler och en ny lagerlokal. Allt detta gjordes för att möta framtiden.

Varsel om korttidsvecka finns nu för de anställda. Det gäller 700 arbetare som inte vet vad framtiden innebär.

Jag vill även uppmärksamma industriministern på att inpendlingen från Falköping till Tidaholm rör sig om ca. 150 personer – just till Marbodal. Med hänsyn till det dåliga sysselsättningsläget i Falköping har det varit positivt att Marbodal kunnat bereda Falköpingsarbetare sysselsättning. Hur framtiden kommer att bli vågar vi inte tänka på. De anställda på Marbodal är mycket angelägna om att få ett svar av industriministern.

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

Fredagen den
13 januari 1978

*Om åtgärder för
att trygga syssel-
sättningen i Skara-
borgs län*

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag kan inte ge mig in på en värdering av olika företags situation och aktuella produktionsläge. Det är inte möjligt och knappast heller min uppgift. När det gäller de statliga textil- och konfektionsengagemangen ligger på riksdagens bord en proposition om just detta. Diskussionen om den nya statliga textilkoncernen torde vi få ta i ett senare sammanhang här i kammaren. Jag kan alltså inte för dagen närmare kommentera nedläggningen av Eisers fabrik i Skövde. Det är den ansvariga företagsledningen som har att vidta de dispositioner som är nödvändiga för att fylla målsättningen med de företag som staten här har.

Problemet för textilindustrin är den snabbt vikande marknaden för svensk produktion som är följden av en ökande import. Jag är medveten om att vi nu närmar oss ett läge där man kan befara att vi kommer ner i en inhemsk produktion som ligger i farozonen för vad som från beredskapssynpunkt kan anses riktigt. Vi får alltså, eftersom bromssträckan är ganska lång, vara inriktade på att vidta åtgärder för att bevara en inhemsk tekoproduktion av rimlig omfattning. När det gäller det statliga företaget och dess engagemang framgår det av propositionen vilka åtgärder som vi har föreslagit riksdagen.

Jag blev glatt överraskad när Arne Blomkvist nyanserade diskussionen genom att förklara att oppositionen har ett stort intresse för industriinvesteringar. Det var bra att det tillägget kom i debatten, då man annars kunde få intrycket att oppositionen förespråkar en ensidig konsumtionsinsats. Det mest oroande inslaget i det nuvarande läget är trots allt den låga investeringsaktiviteten i näringslivet.

Jag kan i anslutning till vad som framkom i debatten med Paul Jansson understryka att regeringen är medveten om problemen med det låga bostadsbyggandet, att de tomma lägenheterna nu inte är så många – 14 000–15 000 – och att det finns all anledning att öka ansträngningarna för att främja bostadsbyggandet, liksom investeringsaktiviteten på byggnadssidan över huvud taget. Energisparprogrammet tror jag trots allt kommer att ge en betydande effekt i form av ökad sysselsättning på byggområdet under det närmaste året.

SVEN-GÖSTA SIGNELL (s):

Herr talman! Det skulle kännas mycket bekymmersamt att tvingas framföra det svar, som jag nu fått, till sömmerskorna och övriga anställda vid Brasons Konfektions AB i Skövde. Det här gav inte mycken tröst i en besvärlig situation. Industriministern hänvisar till propositionen. Ja, om riksdagens behandling av propositionen följer dennas uppläggning, kommer en nedläggning av fabriken icke att förhindras. Det föreligger ett beslut om nedläggning – nu begär vi en aktiv åtgärd från industriministern.

De anställda kan inte vara nöjda med att vänta. Det är bara några månader till dess att fabriken skall slå igen och tillverkningen kommer att flyttas över till annan enhet inom det statliga företaget. Detta gör att det icke heller finns möjligheter för de anställda att – som de i sin kanske något överdrivna

ambition i en paniksituation nu försöker göra – undersöka möjligheterna att överta industrin. Teckningslistor är utlagda på fabriken, där de anställda kan anmäla sig villiga att anslå egna medel för ändamålet. Men om de icke får behålla tillverkningen ens av den kvalitetsvara de nu framställer, har de ju heller ingen anledning att behålla industrilokalerna.

Jag är mycket bekymrad över det svar som industriministern gett, och jag tror att de anställda skulle ha begärt en mer aktiv insats från industriministern.

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Sven-Gösta Signell måste ändå göra klart för sig vad som är regeringens och riksdagens uppgift i detta sammanhang. Vi har också att dra upp ramarna för de statliga företagens verksamhet. Industriministern eller något annat statsråd kan rimligen inte i detalj reglera statliga företags verksamhet. Därmed skulle man ju ta ifrån företagsledningarna det ansvar under vilket de har att arbeta. Företagsledningarna har att efter samråd med personalorganisationerna enligt de former som riksdagen har bestämt träffa de dispositioner som de är nödsakade att göra i en vikande marknadssituation.

Låt oss ta upp denna diskussion när vi skall ta ställning till den statliga tekokoncernen! Det är ju i det sammanhanget som debatten om denna fråga rimligen kan äga rum.

BIRGITTA JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag ställde en fråga till industriministern, och jag fick inget svar. Jag får väl då när jag träffar mina fackliga kamrater svara dem, att industriministern inte bryr sig om deras problem.

SVEN-GÖSTA SIGNELL (s):

Herr talman! Industriministern säger att regeringen från sina premisser inte kan detaljreglera ett statligt företag. Men industriministern kan väl icke vara förhindrad att diskutera åtgärder för att bevara industrin och se om man inte kan komma fram till en annan lösning. Det är det vi begär.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om åtgärder för att främja sysselsättningen i Malmöhus län

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara Eric Holmqvists (s) den 8 december anmälda interpellation, 1977/78:94, till statsministern, och anförde:

Herr talman! Eric Holmqvist har anhållit att statsministern dels med det snaraste vidtar åtgärder för positiva beslut i ärenden av betydelse för sysselsättningen i Malmöhus län, dels lämnar en redogörelse för regeringens

Fredagen den
13 januari 1978

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

uppfattning om behovet av insatser i övrigt för sysselsättningen inom länet.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Eric Holmqvist berör i interpellationen ett flertal samhällssektorer och pekar på deras betydelse för sysselsättningen i Skåne. Huvuddelen av interpellationen behandlar emellertid möjligheterna att upprätthålla sysselsättningen inom olika industribranscher.

Förutsättningarna för Kockums varv och hela varvsindustrin att utvecklas i en positiv riktning har jag redan tidigare i dag behandlat i ett svar på en interpellation av Jörn Svensson. I det sammanhanget behandlade jag också Kockums s. k. LNG-projekt i ett svar på en fråga av Olle Aulin.

Teknoindustrierna har under de senaste decennierna genomgått en snabb omställningsprocess. Antalet sysselsatta har därvid minskat kraftigt. Åtgärder från statsmakternas sida har vid flera tillfällen vidtagits i industri-, försörjningsberedskaps- samt arbetsmarknads- och regionalpolitiskt syfte. Regeringen har i propositionen 1977/78:73 föreslagit riksdagen att Statsföretag får ett medelstillskott för att bilda en tekokoncern. Det förutsätts att den nya koncernen efter en tvåårig omställningsperiod skall vara företagsekonomiskt lönsam. Detta beräknas medföra en minskning av sysselsättningen vid de berörda företagens svenska fabriker med 1 500–2 000 personer. Enligt min mening kan statliga lika litet som andra tekoföretag utan särskild ersättning åläggas betungande försörjnings- eller regionalpolitiska uppgifter i en omfattning som står i strid mot kraven på lönsamhet. Samtidigt måste starka krav kunna ställas på företagen att inom ramen för sin ekonomiska förmåga ta ansvar för sysselsättningen.

Gummiindustrins problem utreds f. n. inom statens industriverk och efter vad jag har erfarit kommer en lägesrapport från denna utredning att presenteras under våren.

Eric Holmqvist nämner särskilt att produktionen av exempelvis cykeldäck måste hållas uppe av beredskapsskal. Enligt vad jag inhämtat av handelsministern pågår också överläggningar mellan överstyrelsen för ekonomiskt försvar och Trelleborgs Gummifabriks AB i syfte att säkerställa tillförseln av cykeldäck i en avspärningsituation.

Regeringen följer fortlöpande utvecklingen på arbetsmarknaden i samtliga delar av landet. Många olika medel står till förfogande på de arbetsmarknadspolitiska, regionalpolitiska och näringspolitiska områdena för att värna om sysselsättningen. Ett fastare grepp över de regionalpolitiska frågorna har tagits och näringspolitiken har i flera fall förstärkts under förra året. Den arbetsmarknadspolitiska beredskapen förbättras ytterligare genom de förslag regeringen lämnar i budgetpropositionen.

ERIC HOLMQVIST (s):

Herr talman! Jag vill först tacka industriministern för det svar som jag har fått särskilt vad gäller gummiindustrin och överläggningarna mellan Trelleborgs Gummifabriks AB och överstyrelsen för ekonomiskt försvar. Jag vill också uttrycka den förhoppningen att regeringen bevakar att förhandlingarna

verkligen leder fram till ett resultat, så att man får en snabb uppgörelse som kan göra det möjligt att hålla produktionen och sysselsättningen i gång. En sådan här åtgärd kostar ju ingenting extra för staten. Produktionen behövs och pengarna för beredskap finns, och det gäller egentligen bara att handla.

I övrigt är jag ledsen att nödgas konstatera att jag egentligen har fått mycket opreciserade svar på de frågor som jag har ställt. En del av svaret var så att säga något som var gammalt och bekant.

Vad det gäller varvsindustrin, som upptog en stor del av min interpellation, och möjligheterna att upprätthålla sysselsättningen inom denna sektor i Malmö och Landskrona, vill jag här understryka betydelsen av att industriministern i sina ställningstaganden beaktar de utomordentligt värdefulla tillgångar som de två skånska varven utgör. Öresundsvarvet har ju faktiskt kunnat visa på ett positivt resultat i det rådande läget, kunnat redovisa vinst.

Kockums är – det framhöll industriministern själv, så det behöver jag kanske inte understryka – det varv som står bäst rustat, tack vare de flera hundra miljoner kronor som har investerats i varvet under de senare åren. Från min tid som försvarsminister känner jag väl till den utomordentligt avancerade teknik som Kockums behärskar och som har betydelse också för vårt försvar.

Jag tolkar svaret på det sättet att industriministern var positiv till åtgärder. Jag vill gärna säga att självfallet ingen i Skåne väntar att de här varven skall ställas utanför en nödvändig strukturställning. Men lika angelägen är man naturligtvis att hävda att den nödvändiga anpassningen inte får gå ut enbart eller väsentligen över de skånska varven; ansvarsbördan får inte läggas på dem, utan de måste ha möjligheter att arbeta på ett rationellt sätt. Ett bortfall av ettdera av varven skulle betyda – det vågar jag säga – ett dråpslag mot näringslivet i Skåne.

Jag vill som sagt gärna tolka vad som blev sagt i den tidigare debatten här på det sättet att industriministern med stort intresse följer utvecklingen och att man har anledning räkna med att han mycket seriöst kommer att pröva de här frågorna.

Vad gäller textilindustrin har ju de här problemen ofta, och även ganska nyligen, ventilerats i riksdagen. Jag skall därför inte gå närmare in på dem. Men jag vill påminna om det förhållandet – vilket sällan har observerats – att den ort i det här landet som allra hårdast har drabbats i textilkrisen faktiskt är Malmö, där man hade mångdubbelt fler arbetstillfällen för 20–25 år sedan i branschen än man har i dag. I verkligheten är bara 10 % av sysselsättningen kvar vid den textilindustri som fanns i Malmö i ett tidigare skede, och så hårt har väl inte någon annan ort drabbats. Jag vet att Malmö stad har uppvaktat industriministern i dessa frågor och att man har framhållit betydelsen av att stadens intressen beaktas när det gäller att få behålla den lilla spillra av textil verksamhet som fortfarande finns i Malmö. Jag kan bara hoppas att även det problemet skall få en positiv lösning.

Att jag framställde min interpellation till statsministern berodde inte på

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhäus län*

Fredagen den
13 januari 1978

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

sidovörnad för vare sig industriministern, arbetsmarknadsministern eller någon annan i regeringen, utan på att jag ansåg att man för att få en verkligt täckande debatt om sysselsättningen skulle behöva gå in på områden som berörde många departement och där jag menade att det fanns anledning till ett observandum. Jag kan försäkra industriministern, och andra också i den nuvarande regeringen, att man i Skåne är grundligt besviken på regeringens sätt att handlägga ärenden som har mycket stor betydelse för sysselsättningen och framtiden nere i Skåne. Jag vill tillägga att man också känner besvikelse över att somliga i regeringen inte tycks ha det handlag som behövs för handläggningen. Detta "bönhaseri" – om jag får använda ett gammalt uttryck – eller detta rantande hit och dit, som har förekommit i en rad frågor, är någonting som verkligen inte har ingett förtroende i Skåne, där befolkningen är utrustad med mycken realism i sitt tänkande och i sin bedömning. Därför är det viktigt att också ett par andra frågor får komma med i den här debatten.

Frågan om Barsebäck anser jag vara överspelad vid det här laget, så den kan vi kanske lämna därhän. Vilket munväder som än kommer att användas i fortsättningen, finns det väl inte någon som på allvar tror att denna värdefulla kraftkälla kan lämnas outnyttjad.

Men värre, herr industriminister, är handläggningen av planärendena, som har utomordentligt stor betydelse inte bara för bostadsförsörjningen utan också för sysselsättningen och för den sociala utvecklingen i många kommuner i Skåne. Närhelst jag under de senaste åren har mött kommunalmän – och politiker från skilda partier – har de klagat över svårigheterna att få fram avgöranden i planärenden. Regeringsförklaringen att man skall skydda god åkerjord är det ingen som riktar någon invändning emot, men den principen får ju inte – lika litet som andra principer – göra att man lämnar förnuftet helt därhän. Det är – som också har påpekats t. o. m. i ledande borgerliga tidningar – gällande lag som i första hand skall ligga till grund för besluten, och inte deklARATIONER av det ena eller andra slaget som gjorts efteråt.

Spaden har inte kommit i jorden, byggnadsarbetarna har fått gå arbetslösa och viktiga byggen har skjutits upp därför att ärendena har samlats i bostadsdepartementet. Det är inte att främja vare sig sysselsättning, planering eller någonting annat. Det är att sätta käppar i hjulen när man inte ger något besked. Jag utgår ifrån att många framställningar bör bifallas, men det är bättre att vi får ett nej än att leva i ovisshet.

Därför vill jag rikta en vädjan till industriministern – som ju måste ha samma intresse som vi på den punkten, alltså att sysselsättningen skall hållas i gång inom byggnadsindustrin och byggnadsämnesindustrin – att industriministern gör sig mödan att gå in till kollegerna som sysslar med bostadsärendena och säga att detta är allvarligt, att det måste bli en bättring.

Det var värre i november. Då låg ärenden om 1 400 småhus och lägenheter – som man var beredd att sätta i gång och bygga – i bostadsdepartementet för avgörande. Nu fick jag härförleden från länsstyrelsen uppgiften att siffran hade gått ned. Men det är fortfarande över 1 000 lägenheter och småhus som

på detta sätt inte kan igångsättas. Tänk vad det kunde ge av sysselsättning om det här fungerade på ett normalt sätt! Planärenden är inte formaliteter; det är självklart att en bedömning skall göras. Men i det läge som vi befinner oss i är det mycket angeläget att den normala sysselsättningen får fortgå på ett riktigt sätt och att man inte försvårar där det redan finns problem.

Det är åtskilliga andra saker som jag skulle ha anledning att ta upp. Naturligtvis är vi mycket besvikna över att samtidigt som vi redovisar det svåraste sysselsättningsläge vi någon gång har haft i Malmöhus län, får vi en proposition om att man skall lägga ned den militära verksamheten i Malmö. Den frågan får jag tillfälle att återkomma till, och därför skall jag inte ta upp den här.

Låt mig sluta med att konstatera att sysselsättningsläget i Malmöhus län är bekymmersamt. Arbetslösheten är större än i något annat av storstadslänen. Den är också större än i flertalet övriga län i landet. Därför, herr industriminister, finns det i dag inte några som helst skäl för att ge lokaliseringssöd till företag som flyttar ifrån Malmöhus län och söker sig till län där kanske sysselsättningsläget är bättre än vad det är i Malmö. Jag tvivlade på att sådant har förekommit, men från länsmyndigheterna har jag fått en uppgift om att sådana beslut har tagits utan att ens ha underställts de myndigheter som sysslar med arbetsmarknaden i Skåne och i Malmöhus län.

Jag vädjar därför till industriministern – som ju ändå är ansvarig för de större besluten – att ge det löftet att man icke i det här läget skall medverka till att göra ont värre genom en sådan verksamhet. Jag har sysslat med dessa ärenden en gång i tiden, och jag vill säga att det var en självklarhet att man icke med statliga medel skulle gå in och förorsaka svårigheter i områden där det redan finns sysselsättningsproblem. Jag skulle se det som mycket positivt om herr industriministern på den punkten åtminstone kunde ge mig ett lugnande besked.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Om jag får ta Eric Holmqvists senaste fråga först – beträffande handläggningen av lokaliseringsärenden – så vill jag säga att Eric Holmqvist vet lika bra som jag att man självfallet inte medvetet medverkar till att på det sättet flytta företag. Om nu sådant sker, så beror det sannolikt – jag har inget konkret exempel att hänvisa till – på omDispositioneringar i företaget eller andra särskilda omständigheter. Det har alltid förekommit en viss flyttning av företag. Men att man med lokaliseringssöd medvetet skulle flytta sysselsättning från orter med sysselsättnings svårigheter är naturligtvis uteslutet.

Eric Holmqvist efterlyste en heltäckande debatt. Det är klart att en sådan kunde ha sitt intresse från många synpunkter. Jag vill dock begränsa mig till att svara på de frågor som ställts till mig i min egenskap av industriminister.

Då kommer jag närmast till frågan om varven och de två, som Eric Holmqvist sade, framgångsrika skånska varven. Jag kan vitsorda att Kockums är ett tekniskt mycket avancerat och skickligt drivet varv, och på Landskronavarvet är de mycket duktiga – det råder ingen tvekan om det. Det

---

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

---

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

finns också duktiga fartygsbyggare på andra orter i vårt land. Problemet är bara att vi inte är tillräckligt duktiga för att hävda oss i den internationella konkurrensen såsom vi borde göra, beroende på skilda saker – inte minst den subventionspolitik som fjärran länder bedriver.

Det är alltså nödvändigt att anpassa vår varvsnäring till de marknadsmässiga förutsättningar som föreligger, eftersom anspråken på våra resurser för lagerbyggnad och för beställningsstöd är stora på grund av att det rör sig om så dyra pjäser. Den strukturanpassningen måste självfallet också beröra de skånska varven. Men låt oss ta den diskussionen när vi har ett fullständigt analysmaterial klart och när vi är beredda att dra vissa slutsatser av detta analysmaterial. Det är ju dock så – det bör Eric Holmqvist komma ihåg när han säger att ansvarsbördan för den nödvändiga strukturanpassningen inte ensidigt skall ligga i Skåne – att den anpassningsprocess som vi nu är inne i väsentligen drabbar Göteborg. Skåne har kommit relativt lindrigt undan i den processen.

Beträffande tekoindustrin är jag medveten om att Malmö, om man ser det i ett längre perspektiv, drabbats hårdast. Men den diversifiering av näringslivet som har skett i Malmö efter den gamla tekokrisen har ju varit rätt framgångsrik. Det är närmast ett belägg för att på orter som är beroende av en enstaka bransch är det klokt att de näringspolitiska dispositionerna inriktas på ett diversifierat näringsliv för att minska beroendet av en enstaka näring.

ERIC HOLMQVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag tackar för det uttalande som industriministern gör när det gäller att ta ställning i lokaliseringsärenden. Det är värdefullt att vi har fått den deklARATIONEN, därför att i det läge som nu råder är det självklart att företagen gärna springer till staten och vill ha hjälp i olika avseenden. Jag vågar påstå att jag vet vad jag talar om när jag säger att det faktiskt gäller för myndigheterna att noga se upp så att man inte fattar felaktiga beslut som gör att sysselsättningen försvagas på en ort för att möjligen förbättras på en annan.

Sedan vill jag inte hålla med om att det är på det sättet som industriministern säger att besluten beträffande varvsindustrin hittills hårdast har träffat Göteborg. Så är det inte – det har redan skett en betydande personalinskränkning vid de skånska varven. Man är nog medveten om att man måste följa den tidigare planen men också om att man måhända måste vara beredd att göra ytterligare inskränkningar. På den punkten är jag angelägen understryka att Skånevarven visst inte hittills har stått utanför omställningsprocessen när det gäller varven. I övrigt är jag tillfreds med vad industriministern sagt beträffande sin syn på varvsnäringen. Det är väl ändå på det sättet att även om vi har svårigheter måste vi se mot framtiden. Vi måste satsa på den i förhoppningen att vi skall få utrymme inom världshandeln och få vara med och producera. Även om det ser svårt ut för dagen tycker jag att den satsning är riktig som Kockums varv har gjort när det gäller att producera fartyg med hög teknisk utveckling. Vi kan nämligen aldrig konkurrera på allvar med länder med låga löner och eftersatta sociala villkor

när det gäller att bygga det enkla tonnage. Däremot är naturligtvis våra förutsättningar bättre vad beträffar de utvecklade fartygen, och jag tror att det är det som kan ge vår varvsnäring en framtid.

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

ULLA TILLANDER (c):

Herr talman! Jag vill uppehålla mig huvudsakligen vid den största arbetsmarknaden i Malmöhus län, den helt dominerande, nämligen Malmö.

Verksamheten i det här området på 1960-talet var, liksom i andra storstadsregioner, det som grundlade uppfattningen om området som överhettat. Resultatet blev en mängd multipeleffekter, som bl. a. kunde avläsas i den hastiga, ibland alltför hastiga, byggnationen och i de ståtliga visionerna av ett Örestad.

Malmö växte för fort. Det är orsaken till att man nu sedan några år kan avläsa en minskning i invånarantalet.

Om man vill frammana ett Malmö på tillbakagång är det lätt att göra det med en presentation av de sjunkande siffrorna för Malmös folkmängd, 27 000 under åren 1970–1975, men det är fel att se dessa siffror enbart negativt. Befolkningsminskningen har också inneburit större valfrihet för många människor när det t. ex. gäller bostad.

Utflyttningen var något som alltså skedde under den gamla regeringens tid, och det var mellan åren 1970 och 1975 som antalet sysselsatta i kommunen minskade med 2 700 personer.

Under samma period skedde också en omstrukturering av näringslivet till service- och tjänstesektorer från övriga näringsgrenar. Industri och byggnadsverksamhet minskade i början av 1970-talet medan främst offentliga tjänster ökade i betydelse för sysselsättningen.

Inpendlingen till Malmö har mellan 1970 och 1975 ökat med 45 %, vilket får anses vara en mycket kraftig ökning.

Arbetslöshet i allmänhet och ungdomsarbetslöshet i synnerhet är bekymmersam. Det är ett socialt ont, eftersom vådorna av arbetslöshet kan bli grogrunden för missbruk av narkotika och för alkoholism. Den kraftiga satsning som nu sker genom den s. k. ungdomsgarantin, vilken garanterar ungdomar arbete, praktik eller utbildning efter grundskolan, är ett viktigt led i insatserna mot ungdomsarbetslösheten.

Enligt uppgifter från arbetsförmedlingen i Malmö är det just åldersgruppen 16–20 år som drabbas hårdast av arbetslösheten. Efter 20-årsåldern brukar de flesta problemen vara lösta, enligt arbetsförmedlingen. Av de 5 000 arbetslösa i Malmö är 36 % ungdomar, eller ett antal av 2 000.

Ungdomsarbetslöshetskommittén i Malmö, som i november 1977 presenterade sin rapport, hade gjort en undersökning av bakgrundsorsakerna till ungdomsarbetslösheten.

Av resultatet framgår bl. a.

att de arbetslösa unga kvinnorna är markant fler än männen,
att arbetslösheten kulminerar i 18-årsåldern och

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

att ungdomar med avbruten eller avslutad grundskola utgör hela 63 % av de inskrivna arbetslösa.

Ungdomsarbetslösheten bekämpas med kraftfulla åtgärder från regeringens sida. Vi har i Malmö för tillfället 5 000 arbetslösa, men vi skulle ha haft 18 500 om inte arbetsmarknadspolitiska åtgärder hade vidtagits.

För ungdomsgarantins genomförande sätts åtgärder in på många områden. Jag skall bara peka på ett par.

Grundskolans läroplan är f. n. föremål för översyn. Avsikten är enligt det nya förslaget att ge alla elever en god arbetslivsorientering och yrkesförberedelse. Pryon kan enligt förslaget i fortsättningen omfatta ända upp till åtta veckor på högstadiet i stället för nuvarande två och skall omfatta minst veckolånga perioder inom ett område med teknik och tillverkning, ett annat med handel, kommunikation, service, jord- och skogsbruk och ett tredje med kontor och förvaltning, vård och undervisning. Ungdomar på gymnasiet kan också få möjlighet att delta i individuellt anpassad studiegång, s. k. varvad utbildning, enligt ett förslag som utarbetats inom sysselsättningsutredningen. Själva skolan sätts alltså in i ett arbetsmarknadspolitiskt sammanhang.

Malmös ekonomi har till stor del varit baserad på stor och tung industri. Även om det under en del år har sett dystert ut finns det tecken som tyder på en ljusning, bl. a. på grund av de insatser som gjorts på Kockums i det akuta skedet och det analysarbete med sikte på Kockums varvs framtid som nu pågår. Dessutom kan man hysa vissa förhoppningar på de småföretag där det finns expansionskraft. Det innebär en bättre struktur, en bättre riskfördelning.

I dag är vi medvetna om riskerna med en näringsstruktur som är ensidigt grundad på storföretag inom en bransch, t. ex. varvsindustrin. 20 % av de anställda inom industrin i Malmö arbetar på Kockums.

Även om läget är bekymmersamt är det inte helt och hållet mörkt. Det finns ljusa och hoppfulla inslag. Det är till mycket stor del en följd av åtgärder som regeringen har satt in, t. ex. småföretagarpaketet och den kraftiga satsning mot arbetslösheten som har gjorts. Det är sådana områden som Malmö och Malmöhus län som har motiverat de kraftiga överskridanden i budgeten som regeringen har kritiserats för. Om man då har regioner som vår i tankarna inser man att det är ett uttryck för en solidaritet som är konkret och påtaglig och inte bara ett honnörsord.

En ledande socialdemokratisk kommunalpolitiker i Malmö sade häromdagen att det är stor efterfrågan på industrimark i Malmö. Visserligen saknas nu nyetablering. Men glädjande nog, sade han, är det småföretag som expanderar. Det antyder en försiktig optimism inför framtiden. Det inslaget i bilden skall man inte glömma bort.

De insatser som regeringen nu går in för t. ex. genom den stora satsningen på småföretag, som bara är ett led i ett stort näringspolitiskt program, svarar mot det uttalande som jag nyss återopade.

---

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

JOHN JOHNSON (s):

Herr talman! Industriministerns svar på Eric Holmqvists interpellation var inte uppbyggande för de områden som har problem – inte ett ord om de mindre orter i Malmöhus län som är utsatta, t. ex. Sjöbo.

Genom nedläggningen av Sjöbo bruk blir ca 20 % av de industrisysselsatta i kommunen arbetslösa, en sak som industriministern borde ha sig väl bekant. Regeringen har sannerligen inte visat något större intresse av att lösa problemen eller skaffa fram ersättningsjobb.

Inom såväl de större som de mindre kommunerna i länet har sysselsättningsproblemen hopat sig. Något engagemang för Skåne från regeringens sida synes knappast.

Arbetsförmedlingens statistik visar att vi i länet har 10,5 % av landets samtliga arbetssökande utan arbete, medan vi endast har 9 % av landets befolkning och arbetskraft. Det är siffror som talar för sig själva.

Det kan också noteras att ungdomsarbetslösheten i Malmöhus län är mycket stor. Som exempel kan jag nämna Trelleborg, där 37 % av de arbetslösa är ungdomar. Den här utvecklingen har skett trots de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som har vidtagits. Om kommunen inte engagerat sig i dem hade arbetslöshetssiffran sannolikt inte varit 8 000 utan snarare 18 000.

Jag vill fråga industriministern om han är beredd att vidta åtgärder för att bidra till att snabbt lösa dessa problem för Skåne. Har regeringen några planer? Finns det över huvud taget i regeringen någon tanke på att bibehålla industrin i länets småorter? Kommer Eiser Sjöbo att bibehållas? Om så inte är fallet försvinner jobben för ytterligare 20 % av de industrisysselsatta i den här kommunen.

Jag vill liksom Erik Holmqvist peka på den eftersatta byggsidan och anläggningssidan. Arbetslösheten för byggnadsarbetare är stor i Malmöhus län, och med hänsyn till den låga igångsättningen kommer läget att förvärras. Åtgärder måste snabbt vidtas för att skapa sysselsättning för byggnadsarbetarna, vilket också påverkar sysselsättningen inom andra industrier. Planer måste fram och medel anvisas för byggande av bostäder och industrier samt för anläggningsarbeten. Problemen är i stort lika i länets samtliga kommuner. Litet var ställer man sig frågan: Vad tänker regeringen göra? Tänker den fortsätta avvecklingen eller blir det några andra åtgärder? Det är frågor som jag trodde skulle besvaras i dag. Det blev tyvärr inte fallet. Men vi kanske fortfarande kan få svar på dem.

ERIC JÖNSSON (s):

Herr talman! Jag sade tidigare i dag att det är fler än de anställda vid Kockums varv som hyser oro för sina anställningar, och alltför många har ingen sysselsättning alls. 1977 har för många i Malmö varit ett mycket bekymmersamt år. Jag skall redovisa något mer preciserade siffror än Ulla Tillander gjorde.

I oktober månad var antalet registrerade arbetssökande 4 269. Anmärkningsvärt i sammanhanget är att detta är en ökning med inte mindre än 25 %

Fredagen den
13 januari 1978

---

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

jämfört med motsvarande månad föregående år. Per 100 lediga platser noterades i oktober 367 sökande, och antalet lediga platser uppgick till 1 163. Över hälften av dessa återfanns inom den offentliga sektorn. Handel samt restaurang- och hotellverksamhet svarade för ca en fjärdedel och industrin för knappt 10 %.

Det är dystra siffror, men ännu värre är att läget under november och december månader 1977 ytterligare försämrades i Malmö. Vi hade i december – de senaste siffrorna, som kom för ett par dagar sedan – 4 300 registrerade utan arbete. Av dem var 53 % män och 47 % kvinnor. 33 % av samtliga var ungdomar under 24 år. Enligt länsarbetsnämnden i Malmöhus län är någon ändring till det bättre inte att vänta under det närmaste halvåret. Tvärtom säger länsarbetsnämnden att alla tecken tyder på att praktiskt taget alla branscher kan emotse en kärvande marknad.

Generellt gäller att Malmöhus län trots ökade insatser i form av främst arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbeten får det sämre. Metallvarusektorn är påtagligt svag. Dess efterfrågan gäller så gott som endast yrkesutbildad arbetskraft med lång arbetserfarenhet. På vissa orter inom länet föreligger knappast någon som helst efterfrågan på arbetskraft inom metallsektorn. Byggnadsindustrin sviktar, vilket i sin tur får negativa verkningar på sysselsättningen inom flera olika branscher. Vi vet alla att byggandet har varit och är något av en motor i den svenska samhällsökonomi – man räknar med att en byggnadsarbetare i arbete ger jobb åt sex andra löntagare.

Industriministern säger i sitt svar på Eric Holmqvists interpellation att den arbetsmarknadspolitiska beredskapen skall förbättras ytterligare genom de förslag som regeringen lägger fram i budgetpropositionen. Men det är ändå med oro som vi konstaterar att enligt propositionen skall länsstyrelsens nybyggnad i Malmö inte komma i gång förrän i januari 1979. Här finns ju, som jag redan har varit inne på, ett klart dokumenterat behov av sysselsättningstillfällen för byggnadsarbetarna. Då är det enligt min mening att beklaga om bygget inte kan påbörjas för att därmed kunna undvika en besvärande arbetslöshet förrän i januari 1979.

Som redan har berörts i Eric Holmqvists interpellation – det har också berörts här i debatten – är även tekoindustrins situation i Malmö bekymmersam och besvärande. Situationen är densamma också inom flera andra branscher. Jag skall dock inte gå in på dem.

Jag har med detta inlägg, herr talman, velat understryka att vi har en dyster arbetsmarknadssituation i Malmöområdet. Jag hoppas att med dagens debatt – det är fler som har varit inne på den saken – har man kunnat ta död på myten att Malmö kommun är en överhettad region. Jag hoppas också att vi kan komma i åtanke vid nylokalisering av statliga verk. Vi kommer självfallet, som hittills, att göra allt vad vi förmår för att med lokala medel förbättra sysselsättningsläget i Malmöområdet, men vi är även i behov av statligt stöd och av snabba positiva beslut i en rad frågor från regeringens sida.

ULLA TILLANDER (c) kort genmäle:

Herr talman! Även om Eric Jönsson använde mer preciserade siffror än jag gjorde måste väl Eric Jönsson ändå hålla med om att det är märkligt att trots en lågkonjunktur som är djupare och mer efterhängsen än vad några ekonomer kunnat förutse arbetslösheten är så pass låg som den är. Det erkännandet måste man väl ändå ge regeringen.

I Malmö har vi ju inte långt till Köpenhamn och övriga Danmark. Man kan inte undgå att lägga märke till att den socialdemokratiska regeringen i Danmark har mycket stora problem. Där är arbetslösheten nu uppe i över 8 %. Det bör jämföras med arbetslöshetsciffran i Sverige, som är mindre än 2 %, låt vara att procenttalet är något högre i Malmö.

De siffror jag nämnt kan inte gärna vara oberoende av de insatser som har gjorts. Man kan visserligen säga att det är en tröst för tigerhjärtan om andra på nära håll har det sämre än vi. Det skall villigt erkännas att de som har drabbats av arbetslöshet inte kan känna lindring av sådana jämförelser, men det kan däremot de mängder av arbetstagare göra som skulle ha drabbats om arbetslösheten hade varit lika stor som i Danmark.

KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Det är glädjande att socialdemokraterna nu intresserar sig så mycket för sysselsättningen i Malmöhus län med tanke på att minskningen i industrisysselsättningen i länet började redan år 1973. Särskilt intresserad var man exempelvis inte för två år sedan, då läget redan var mycket allvarligt. Då var det bara Norrbotten som hade ett större antal arbetslösa än Malmöhus län.

Herr Holmqvist tyckte nu att industriministerns svar var magert. Men när jag i april 1976 interPELLERADE dåvarande arbetsmarknadsministern Ingemund Bengtsson just om sysselsättningen i M-län fick jag följande uttömmande svar efter några inledande meningar om antalet sysselsatta genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder:

”Regeringen följer situationen på arbetsmarknaden i Malmöhus län med stor uppmärksamhet och är givetvis beredd att sätta in de åtgärder som i dessa sammanhang står till buds för att förbättra sysselsättningsmöjligheterna i länet.”

Jämfört med det svaret var ju herr Åslings svar ytterst uttömmande.

Därefter beskärnade sig herr Holmqvist över Lv 4:s flyttning till Ystad. I det sammanhanget skall jag göra tre kommentarer.

1. Den tidigare fredorganisationsutredaren, socialdemokraten herr Gustafsson, ville förlägga Lv 4 till Halmstad.

2. För tio år sedan ville Malmö kommuns socialdemokratiska majoritet kasta ut Lv 4 för att få plats för en motorväg till en tänkt Öresundsbro.

3. Varför slogs inte förra försvarsministern för att förlägga pansartruppernas skola till Skåne i stället för till Skövde?

Jag tycker det är viktigt att komma med klarläggande synpunkter i de här frågorna.

Fredagen den
13 januari 1978

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

ERIC HOLMQVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag tror att de närvarande kammarledamöterna inte är särskilt intresserade av att ta upp en debatt om diverse försvarsspörsmål. Men jag vill säga att Knut Wachtmeister är illa underrättad.

Om han hade gått till protokollet skulle han ha funnit att jag gjorde ett uttalande om förläggningen av pansarutbildningen, och det ber jag herr Wachtmeister läsa. Av det framgår att jag ansåg att denna förändring inte borde ske utan att planerna borde fullföljas. Det finns kanske någon annan på Skånebänken som kan friska upp minnet för herr Wachtmeister på den punkten.

Skåningarna är ett tålmodigt folk. Vi har haft perioder med temporära sysselsättningssvårigheter men uppfattat det som något vi skulle komma över. Under den tid jag var med i regeringen har vi naturligtvis fattat beslut som betytt en viss försvagning av efterfrågan på arbetskraft nere i Skåne, men det ser jag som en del i hela den solidaritetspolitik som skall drivas här i landet.

Herr Wachtmeister må komma med vilka siffror som helst – jag tror han får mycket svårt att motbevisa att vi i dag befinner oss i en situation som är väsentligt annorlunda än den vi mött förut för Malmöhus län i dess helhet.

Frågan om Lv 4 får vi väl ändå återkomma till i annat sammanhang. Jag bär naturligtvis inte ansvar för vad utredningsmän kan ha föreslagit – det begär väl ändå inte herr Wachtmeister av mig.

KNUT WACHTMEISTER (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag tog mig friheten att beröra frågan om Lv 4 eftersom Eric Holmqvist i sin interpellation tagit upp just det spörsmålet – därför ansåg jag mig ha rätt att själv replikera.

Beträffande pansarskolornas förläggning till Skövde i stället för till Skåne anser jag mig ha fog för min kritik. Även om herr Holmqvist personligen, som han nu säger – och det tvivlar jag inte på – önskade få skolorna förlagda till Skåne så beslöt den riksdagsmajoritet som fanns då socialdemokraterna satt i regeringsställning att förlägga den till Skövde, medan vi från moderat håll exempelvis ville förlägga pansarkadettskolan just till Ystad.

Jag förnekar ingalunda att sysselsättningsläget fortfarande är utomordentligt allvarligt i Malmöhus län, men enligt den redogörelse vi fick från landshövding Hörjel häromdagen är antalet arbetssökande per ledig plats i länet ungefär 2. Den siffran växlar för Sveriges län från 0,9 och upp till 6,3, och vi ligger precis i mitten, på 2,0.

ERIC HOLMQVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Eftersom Knut Wachtmeister direkt frågade varför jag var med om förläggningen till Skövde tycker jag att mitt svar var rimligt. Hade han däremot formulerat sig på annat sätt skulle jag kanske inte ha gjort någon invändning. Jag tror att inlägget visar att herr Wachtmeister inte var med i debatten då och följde vad som hände.

---

*Om åtgärder för
att främja syssel-
sättningen i Mal-
möhus län*

BRITTA BERGSTRÖM (fp):

Herr talman! Även om jag är malmöbo hade jag egentligen inte tänkt säga något speciellt om besvärligheterna i Malmö. Jag ser nämligen länet och regionen som en helhet, och jag är medveten om att svårigheterna är stora inom många kommuner i regionen och att det är svårt att bedöma var läget är som mest allvarligt.

Jag vill emellertid anknyta till vad Ulla Tillander sade beträffande utflyttningen från Malmö och säga att jag kan hålla med om att utflyttningen kan ses på många olika sätt. Naturligtvis kan den vara positiv för många, men man kan inte komma ifrån att den från Malmö kommuns synpunkt är negativ på många sätt, inte minst ekonomiskt genom det stora bortfall av skatteunderlag som därigenom skett.

Då jag under debatten om Kockums varv tidigare i dag uttalade att det var angeläget att åtgärder vidtogs så att man kan behålla detta varv, vill jag också gärna säga några ord om Öresundsvarvet i Landskrona. Kockums varv har visserligen mycket stor betydelse för sysselsättningen i Malmö, men detta gäller i ännu högre grad för Öresundsvarvet i Landskrona. Vid detta varv har man nämligen 40 % av de sysselsatta i Landskrona. Detta understryker betydelsen av att man får behålla så mycket som möjligt av varvsnäringen i länet. Jag vill därför instämma i vad som har sagts här tidigare om att man måste försöka tillvarata de goda möjligheter för att hålla verksamheten vid liv med en aktuell produktion som enligt Öresundsvarvets mening finns.

Jag vill ta upp ett par punkter ur en aktuell rapport från länsarbetsnämnden som ytterligare understryker sysselsättningssvårigheterna i länet. Av rapporten framgår att företagen i ökad utsträckning utnyttjar den möjlighet till utbildning av personal i stället för permittering som arbetsmarknadsdepartementet tagit initiativ till genom systemet med den s. k. 25-kronan. Inom några av de branscher som redovisas i rapporten utnyttjar ungefär 800 personer detta utbildningsbidrag. Av dem finns 500 inom metall- och verkstadsindustrin. Rapporten nämner även ett par andra branscher, nämligen livsmedelsindustrin och varuhandeln, som också utnyttjar detta bidrag, men i det fallet har man inte angivit något antal. Man får därför anta att siffran kan vara ganska mycket högre än 800. Vidare sägs i rapporten att man inom kontorssektorn, som inte tidigare använt sig av 25-kronan, nu överväger att göra detta. Det visar på ökade svårigheter också inom kontorssektorn.

Till detta kan läggas att ett stort antal personer inom länet är sysselsatta inom arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbeten och att siffrorna visar att det nu gäller drygt tusentalet fler än det gjorde ett år tidigare.

Det tråkiga är att arbetsförmedlingen inom länet bedömer framtiden som oviss och i stort sett negativ, och man uttalar sig där inte optimistiskt inför framtiden.

Överläggningen var härmed slutad.

Fredagen den
13 januari 1978

Om gratisutdelningen av AD-vitaminer till spädbarn

Statsrådet INGEGERD TROEDSSON erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara dels *Lennart Nilssons* (s) den 10 januari anmälda fråga, 1977/78:227, dels *Inga Lantz* (vpk) den 11 januari anmälda fråga, 1977/78:240, och anförde:

Herr talman! Lennart Nilsson har frågat om jag vill redogöra för orsakerna till att gratisutdelningen av AD-vitaminer till spädbarn upphör. Vidare har Inga Lantz frågat om jag anser att denna form av social nedrustning står i överensstämmelse med tidigare gjorda uttalanden om vikten av en bra förebyggande hälsovård.

Jag vill erinra om att förslagen till de nya bestämmelser som gäller fr. o. m. den 1 januari 1978 för skyddsläkemedel, däribland AD-vitamin, godkänts av riksdagen (prop. 1976/77:150 bil. 3 p. 2, FiU 1976/77:30, rskr 1976/77:341). I propositionen anförde departementschefen, statsrådet Gustavsson, efter samråd med mig bl. a. att någon särreglering av skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn inte längre behövdes. Dessa läkemedel borde i stället behandlas på samma sätt som övriga läkemedel och inordnas under bestämmelserna i lagen (1954:519) angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel.

Med stöd av riksdagens beslut har regeringen därefter beslutat på detta sätt och ändrat lagen angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel samt upphävt kungörelsen (1939:461) angående kostnadsfritt tillhandahållande av skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn.

I en cirkulärskrivelse till samtliga barnavårdscentraler, barnläkare, distriktsläkare m. fl. har socialstyrelsen meddelat anvisningar om de nya bestämmelserna. I cirkuläret anges bl. a. också kostnaden för AD-vitamin enligt den 1 januari 1978 gällande apotekspriser.

För egen del vill jag understryka angelägenheten av att föräldrar ger sina små barn AD-vitamin upp till sex års ålder. Jag tror inte att den nu beslutade ändringen, som innebär att den vanliga läkemedelsrabatteringen gäller, medför att föräldrar låter bli att ge sina barn AD-vitamin. Kostnaden för AD-vitamin är låg. Den uppgår till högst 12 kr. per barn och år. Tidigare bestämmelser om kostnadsfria AD-vitaminer avsåg i princip endast barn under två år. För barn över två år var AD-vitaminer i regel inte heller tidigare gratis. Enligt vad jag har inhämtat kommer socialstyrelsen att följa utvecklingen inom detta område noga.

Jag vill också framhålla att omläggningen medför administrativa vinster för socialstyrelsen, som administrerat det tidigare statsbidraget, och för apoteken.

LENNART NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Det är bara att notera avslutningen där Ingegerd Troedsson skriver följande:

”Jag vill också framhålla att omläggningen medför administrativa vinster

för socialstyrelsen, som administrerat det tidigare statsbidraget, och för apoteken.”

Det är alltså bakgrunden. Är det på det sättet man inom den borgerliga regeringen skall bekämpa byråkratin? Det är ju helt självklart att man om man drar in någonting minskar administrationen i vissa sammanhang. Men det är ganska allvarligt när man minskar administrationen på ett sådant här sätt, som gör att det drabbar familjer med små barn. Det hade kanske varit bättre att minska litet på byråkratin och de tjänster man tillsätter till höger och vänster i kanslihuset för att hålla ihop den borgerliga regeringen.

Jag tycker inte att resonemanget går riktigt ihop, eftersom Ingegerd Trocdsson säger att hon för egen del vill ”understryka angelägenheten av att föräldrar ger sina små barn AD-vitamin”. Först är det angeläget och sedan drar man in det. Man motiverar detta med att kostnaden är så liten; det har sagts att den är ungeför 12 kr. per år. Storleken på kostnaderna kan naturligtvis diskuteras; jag tror att de är något högre.

Det angelägna är ju – och det var bakgrunden till att man införde gratisutdelningen – att undvika följsjukdomar hos spädbarn; vi vet att brist på D-vitamin kan leda till den s. k. Engelska sjukan. Detta har naturligtvis varit ett inslag i den förebyggande vård som statsrådet så ofta och gärna talar om.

Nu skall man spara några miljoner på det här området – samtidigt som vi kan läsa i den senaste budgeten att ränteutgifterna på statsskulden är 9 600 milj. kr. Man diskuterar också ett flygplan som lär kosta tiotals miljarder, och man sänker skatten för höginkomsttagare.

Den här frågan är principiellt ganska viktig. Om man hade haft den inställning som statsrådet redovisar i sitt svar, nämligen att det är angeläget att vitaminer ges till småbarn, då hade man naturligtvis i stället för att dra in gratisutdelningen försökt bygga ut verksamheten. Indragningen visar att den borgerliga regeringens inställning är att man skall spara på de områden där människor har det som besvärligast.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Först vill också jag tacka för svaret.

För att ”spara” 3 milj. kr. slår regeringen nu direkt mot mycket små barn, då man drar in AD-vitaminerna. Till nu i dagarna har alla mindre barn fått dessa vitaminer gratis genom barnavårdscentralerna. Eftersom vitaminerna är viktiga har socialstyrelsen krävt hos regeringen att också äldre barn skall få dem. Men i stället för att tillmötesgå socialstyrelsens begäran slopar man helt vitaminerna till barnen.

I budgetpropositionens bil. 8, som rör socialdepartementet, talas det väldigt mycket om förebyggande hälsovård. Jag citerar från s. 13:

”Samhällets insatser för att främja en gynnsam utveckling och goda uppväxtvillkor för *barn och ungdom* är i första hand av förebyggande karaktär.”

Det talas också om hur viktigt det är att på olika sätt stärka människors

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

Om gratisutdelningen av AD-vitaminer till spädbarn

*Om gratisutdel-
ningen av AD-
vitaminer till spädbarn*

förmåga att ta ansvar för sin egen hälsa, det talas om egenvård och friskvård.

Mot bakgrund av dessa uttalanden har man svårt att förstå regeringens handlande. Åtgärderna att dra in vitaminerna kan få svåra konsekvenser. Om barn inte får dessa vitaminer kan det leda till benskadorna, deformiteter – som det heter – på nyckelben och handleder. Tillväxten i benstommen blir sämre utan vitaminerna, och det är därför socialstyrelsen också påpekar att de borde ges upp till fem års ålder. För barn under två år kan det i vissa fall också föreligga risk för Engelska sjukan.

Det är invandrarfamiljerna som drabbas hårdast av regeringens sociala nedrustning i det här fallet. Redan då vitaminerna delades ut gratis var i många fall invandrarfamiljerna svårmotiverade att ge barnen vitaminer. Nu kommer det att bli ännu svårare att motivera dessa familjer. Barn som ammas är en annan kategori som är utsatt, eftersom dessa vitaminer inte finns i modersmjölken.

Regeringens åtgärd får dels en ekonomisk effekt för de sämst ställda i samhället, även om själva kostnaden inte är speciellt stor, dels en psykologisk effekt, och den tror jag är allvarligare. När man från regeringshåll bedömt vitaminerna som oviktiga kan många föräldrar förledas att tro att dessa vitaminer är oviktiga, när de tvärtom är oerhört viktiga.

Jag har frågat om åtgärden att dra in AD-vitaminerna stämmer överens med löften om förebyggande hälsovård, och fru Troedsson svarar att hon inte tror att beslutet att dra in gratisutdelningen av vitaminer får några negativa följder och pekar på att kostnaden bara är 12 kr. per år. Hon låter sig nöja med att socialstyrelsen kommer att följa utvecklingen. Jag för min del befarar att konsekvenserna kan bli allvarliga.

Jag skulle vilja fråga: Hur vågar man egentligen vidta en åtgärd som ändå ger så litet i besparing – egentligen inte någon besparing alls? Tvärtom. Det kostar ju också så litet att ha detta kvar, och utdelningen borde egentligen utvidgas till att omfatta även äldre barn. Hur vågar man vidta denna åtgärd, när man talar så mycket om förebyggande vård och om friskvård och använder alla andra nya ord som regeringen finner på?

Statsrådet INGEGERD TROEDSSON:

Herr talman! Inga Lantz gör gällande att de nya bestämmelserna om skyddsläkemedel är en social nedrustning och att de skulle kunna äventyra den förebyggande barnvården. Lennart Nilsson gav uttryck åt liknande farhågor. Jag kan inte dela den uppfattningen. AD-vitamin är ett mycket billigt läkemedel – det kostar 8–12 kr. per år, mindre om det förskrivs tillsammans med andra läkemedel – och det skulle vara märkligt om föräldrar avstod från att ge sina barn AD-droppar endast av den anledningen att de får betala detta belopp. Enligt socialstyrelsens anvisningar i detta ämne skulle AD-vitamin kostnadsfritt ordinerats endast till barn i åldern upp till två år för regelbunden användning. För äldre barn fick kostnaden bestridas av den enskilde, om inte särskilda medicinska skäl motiverade en förskrivning av AD-vitamin.

Om gratisutdelningen av AD-vitaminer till spädbarn

Jag anser det angeläget att än en gång framhålla att de nya bestämmelserna om vissa skyddsläkemedel inte innebär att sådana läkemedel nu kan anses mindre motiverade än tidigare. Jag vill tvärtom understryka hur viktigt det är att läkarna ordinerar bl. a. AD-droppar i enlighet med socialstyrelsens anvisningar. Jag kan dela fru Lantz uppfattning att det är särskilt viktigt att informera invandrarfamiljer. Av psykologiska skäl kan det vara en fördel, om ordinationen sker i form av ett recept. Detta överensstämmer också med den praxis som tidigare i regel tillämpades, vilken innebar att läkare eller sköterska överlämnade en anvisning på AD-droppar att hämtas ut på apotek.

Som jag har nämnt i mitt frågesvar kommer socialstyrelsen att noga följa utvecklingen inom detta område. Jag vill erinra om att en bestämmelse har tagits in i lagen om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel som ger regeringen möjlighet att förordna att skyddsläkemedel i vissa fall skall tillhandahållas kostnadsfritt. Erfarenheterna av den nya ordningen får visa om denna möjlighet behöver utnyttjas.

LENNART NILSSON (s):

Herr talman! När det nu sägs att detta läkemedel är så billigt och att barnen har behov av de här vitaminerna kan man verkligen börja fundera över varför utdelningen skall dras in. Dessutom säger statsrådet att verksamheten skall följas genom socialstyrelsens försorg. Det kostar naturligtvis också pengar. Vidare kostar det pengar om barnavårdscentralerna ordentligt skall försöka följa upp verksamheten och se till att föräldrarna ger sina barn AD-vitaminer och alltså får tillgång till sådana.

Barnen är ju vår största tillgång, här i landet liksom på alla andra håll, för det är barnen som skall försörja oss när vi blir gamla. Det förhåller sig ändå på det sättet – som Inga Lantz också har påpekat – att man har olika förutsättningar i livet. Det är väl möjligt att mina barn och många andras barn också kommer att få AD-vitaminerna, och det tror jag är helt riktigt. Emellertid kan det finnas föräldrar som av olika skäl blir drabbade av indragningen.

I det stora sammanhanget, i den allmänna konkursen, rör det sig om struntsummor. Varför lägger man ned utdelningen, när det är de mest behövande som drabbas?

INGA LANTZ (vpk)

Herr talman! Det är välkänt att regeringens politik hårdast drabbar barnfamiljerna och de sämst ställda i samhället. Det ser vi dagligen exempel på, och det markeras också i budgeten.

Jag tycker det är märkligt att fru Troedsson först i sin argumentering säger att det här är så billigt – vi vet att de kostnader som sparas in är på bara 3 miljoner – och sedan säger att det är nödvändigt att göra indragningen. Varför har man då kvar den här utdelningen? Jag tror, som jag sade tidigare, att det egentligen inte är kostnaderna det är fråga om.

Jag är oroad av de negativa konsekvenser som blir följderna av den

*Om gratisutdel-
ningen av AD-
vitaminer till spädbarn*

psykologiska effekt som regeringens åtgärd för med sig. När man nu från regeringshåll har bedömt att dessa vitaminer inte är nödvändiga – det ställningstagandet måste man ju ha tagit eftersom kostnaden är så liten – får det en psykologisk effekt. Föräldrarna kan förledas tro att AD-vitaminerna inte längre är nödvändiga. Jag har talat med en del läkare inför denna debatt och de är högst bekymrade över den här åtgärden. Man kan befara medicinska skador på barn. Jag tycker att man inte kan negligera vad läkare säger och vad socialstyrelsen har påpekat för regeringen.

Jag finner alltså regeringens handlande väldigt absurt och ologiskt.

Statsrådet INGEGERD TROEDSSON:

Den effekt som Inga Lantz talar om skulle i så fall ha inträtt vid tvåårsåldern då AD-vitaminerna inte längre delas ut gratis. De nya bestämmelserna innebär att samma regler kommer att gälla upp till sex års ålder, dvs. under hela den tid då det anses önskvärt att AD-vitaminer ges.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Efter vad jag har hört är det väldigt vanligt att läkare skriver ut AD-vitaminer kostnadsfritt efter den tvåårsgräns som vi har haft. Jag skulle tro att de flesta barn hittills har fått AD-vitaminer gratis upp till fyra års ålder. Dessutom finns en hel del barn inom barnstugeverksamheten där man fått AD-vitaminer genom samhällets försorg. De kommer också att drabbas negativt av regeringens åtgärd att snåla in 3 milj. kr.

Statsrådet INGEGERD TROEDSSON:

Herr talman! Jag har flera gånger understrukt hur viktigt det är att föräldrarna ger sina små barn AD-vitaminer. Men alla föräldrar har inte hämtat ut AD-vitaminerna på apoteken, andra har inte följt anvisningarna. Jag tror att vi alla vet hur lätt det är att glömma att ge dessa vitamindroppar.

Jag hoppas i alla fall att den här debatten skall föra det goda med sig att kunskapen om AD-vitaminerna förbättras, att vikten av att små barn får AD-vitaminer ytterligare inskräps hos föräldrarna och att därigenom en bra förebyggande hälsovård kommer att bli ännu bättre.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Statsrådet Troedsson säger att i dag har inte alla föräldrar hämtat ut AD-vitaminer till sina barn. Antalet barn som inte får AD-vitaminer kommer att bli ännu större genom den här åtgärden. Jag tycker att man skall se regeringens åtgärd som ett utslag av den sociala nedrustningen, vilken i det här sammanhanget, som i alla andra, hårdast drabbar barnfamiljerna och de sämst ställda i vårt samhälle.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 9 Föredrogs och hänvisades
Redogörelse
1977/78:3 till arbetsmarknadsutskottet

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

---

§ 10 Föredrogs och hänvisades
Motioner
1977/78:251–253 till konstitutionsutskottet
1977/78:254 till näringsutskottet
1977/78:255 till socialutskottet
1977/78:256 till skatteutskottet
1977/78:257 till justitieutskottet
1977/78:258 och 259 till lagutskottet
1977/78:260 till socialförsäkringsutskottet
1977/78:261 och 262 till kulturutskottet
1977/78:263 och 264 till utbildningsutskottet
1977/78:265–268 till trafikutskottet
1977/78:269 till jordbruksutskottet
1977/78:270 till civilutskottet
1977/78:271 och 272 till näringsutskottet
1977/78:273 till civilutskottet
1977/78:274–278 till arbetsmarknadsutskottet
1977/78:279 till civilutskottet
1977/78:280 till konstitutionsutskottet
1977/78:281 och 282 till civilutskottet

§ 11 Föredrogs och bifölls
Interpellationsframställningar 1977/78:111–115

§ 12 Talmannen meddelade att propositionerna nr 100 och 101 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

§ 13 Anmäldes och bordlades
Proposition
1977/78:83 om tillämpning i fråga om Sydafrika av lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner

§ 14 Anmäldes och bordlades
Motioner
1977/78:283 av *Per Gahrton* om effektivisering av JO-ämbetet
1977/78:284 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg* om allmänt prisstopp
1977/78:285 av *Karin Ahrland* om särbeskattning av förmögenhet och inkomst av förmögenhet
1977/78:286 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg* om bibehållande av gällande bensinskatt
1977/78:287 av *Per Gahrton* om vidgad rätt till rättshjälp

- 1977/78:288 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg* om avbrytande av utredningen rörande stridsflygplanet B3LA
- 1977/78:289 av *Alf Lövenborg* och *Rolf Hagel* om en ny försvarsordning
- 1977/78:290 av *Anita Gradin* och *Lilly Bergander* om ersättning från den allmänna försäkringen för vård av sjuk anhörig
- 1977/78:291 av *Nils Hjorth m. fl.* om inrättande av en yrkesmedicinsk avdelning vid Akademiska sjukhuset i Uppsala
- 1977/78:292 av *John Johnsson m. fl.* om användningen av heltäckningsmattor i vissa lokaler
- 1977/78:293 av *John Johnsson m. fl.* om förbud mot hälsofarligt lim
- 1977/78:294 av *Ralf Lindström* och *Eric Marcusson* om vidgad rätt till ersättning enligt smittbärlagen
- 1977/78:295 av *Alf Lövenborg* om längre semester för gruvarbetare
- 1977/78:296 av *Knut Wachtmeister* om ökad säkerhet vid handhavande av metanol m. m.
- 1977/78:297 av *Gunnar Olsson m. fl.* om utbyggnad av den tekniska högskoleutbildningen i Karlstad
- 1977/78:298 av *Stig Alftin m. fl.* om SJ:s verksamhet i Bollnäs
- 1977/78:299 av *Pär Granstedt* om införande av slutna toalettsystem inom SJ
- 1977/78:300 av *Ulla Tillander* om trafikförbindelserna över Öresund
- 1977/78:301 av *Kerstin Anér* och *Pär Granstedt* om stöd till biodynamisk odling
- 1977/78:302 av *Gunnar Olsson m. fl.* om en utredning angående Institutet för skogsförbättring
- 1977/78:303 av *Per Petersson* och *Tore Nilsson* om en laxtrappa vid Jokkfallet i Kalix älv
- 1977/78:304 av *Hans Alsén m. fl.* om ändrad sammansättning av marknadsdomstolen
- 1977/78:305 av *Åke Gillström* om förbud mot farliga leksaker
- 1977/78:306 av *Nils Hjorth m. fl.* om det planerade kärnkraftverket Forsmark 3
- 1977/78:307 av *Yngve Nyquist m. fl.* om främjande av uppfinnarverksamhet
- 1977/78:308 av *Ulla Tillander m. fl.* om förbud mot krigsleksaker
- 1977/78:309 av *Per Gahrton* om medverkan av Statspensionärernas Riksförbund vid förhandlingar om statsanställdas pensionsfrågor
- 1977/78:310 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg* om inkomstpolitiken
- 1977/78:311 av *Daniel Tarschys m. fl.* om ändrade villkor för svenskt medborgarskap i vissa fall
- 1977/78:312 av *Margot Håkansson* om översyn av bestämmelserna om förbättringslån till bostäder
- 1977/78:313 av *Ulla Tillander m. fl.* om riktlinjer för barns lekmiljö

§ 15 Anmälan av interpellation

Anmäldes och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 13 januari

1977/78:116 av *Carl-Henrik Hermansson* (vpk) till handelsministern om åtgärder för ökad handel med de socialistiska länderna:

Sveriges utrikeshandel är tämligen ensidigt inriktad på Västeuropa, som mottar nära 70 % av den svenska exporten. Detta gör att den svenska ekonomin inte bara blir starkt beroende av de kapitalistiska konjunkturväxlingarna inom landet utan också av sådana växlingar i andra europeiska kapitalistländer. Det bör därför vara ett mål för handelspolitiken att åstadkomma en mera spridd länderfördelning av den svenska utrikeshandeln.

Sveriges handel med de socialistiska staterna ökade, om än långsamt, under 1970-talets första hälft. År 1976 bröts denna stigande trend, och 1977 föll de socialistiska staternas andel av den svenska utrikeshandeln ytterligare. Endast 5,5 % av Sveriges export gick det året till dessa länder.

Sverige har mycket att vinna på en ökad handel med de socialistiska staterna. Ekonomierna i dessa länder utvecklas planmässigt och kännetecknas inte av konjunkturväxlingarnas instabilitet. De framställer många varor som vi behöver, och svenska varor skulle där kunna finna ökad avsättning. De problem som finns med längre kreditgivning kan övervinnas. Exporten skall inte bara ledas av kortsiktiga vinstsyften.

Mot bakgrund av att handeln med de socialistiska staterna under de senaste åren relativt sett minskat vill jag fråga handelsministern:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att handeln med de socialistiska länderna åter skall växa?

§ 16 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 13 januari

1977/78:251 av *Knut Wachtmeister* (m) till jordbruksministern om villkoren för donation av jordbruksfastighet till allmännyttigt ändamål:

Tid efter annan är det aktuellt att enskilda personer önskar donera jordbruksfastighet till allmännyttigt ändamål för främjande av forskning och försöksverksamhet.

Anser jordbruksministern att vad som stadgas i bestämmelserna om jordbrukets rationalisering skall få hindra en sådan från allmän synpunkt

Nr 60

Fredagen den
13 januari 1978

Anmälan av interpellation

Meddelande om frågor

*Meddelande om
frågor*

värdefull donation, även om det ej kan påvisas att intressebetsättning föreligger mellan en donations förändring i ägandeförhållandet å ena sidan och rationaliseringssträvandet å andra sidan?

1977/78:252 av *Per-Erik Nisser* (m) till utrikesministern om bakgrunden till besök i Cambodja av svensk ambassadör:

Är statsrådet villig belysa bakgrunden till det uppmärksammade besök som Sveriges ambassadör i Bangkok gjort i Cambodja samt kommentera de uttalanden som ambassadören gjort i sammanhanget?

1977/78:253 av *Inga Lantz* (vpk) till utbildningsministern om ökat studiestöd:

Enligt studiestödsutredningen kan över 4 000 ungdomar mellan 18 och 20 år inte fortsätta sina studier på gymnasium eller folkhögskola på grund av att de inte kan få ekonomiskt stöd av samhället.

Ämnar statsrådet medverka till att denna orättvisa försvinner?

1977/78:254 av *Gunilla André* (c) till kommunikationsministern om upprätthållande av driften på Nora Bergslags Järnväg:

Nora Bergslags Järnväg avser att den 26 januari lägga ned trafiken till följd av dålig lönsamhet. Detta drabbar inte bara de anställda vid NBJ utan utgör ett allvarligt hot mot en mängd företags kommunikationsförsörjning. SJ skall inom kort presentera ett utredningsförslag rörande banans framtid. Något ställningstagande från regeringens sida har inte kunnat göras. Det förefaller emellertid märkligt om en länk i det svenska järnvägsnätet kan läggas ned utan ett regeringens medgivande. Sedan flera år redovisar ju SJ för regeringen sina behov av förändringar i bannätet.

Avser kommunikationsministern att ta några initiativ för att upprätthålla driften vid Nora Bergslags Järnväg i avvaktan på underlag för ett slutgiltigt ställningstagande i frågan?

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.51.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert